

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการในการพัฒนา ศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) มีวัตถุประสงค์สองประการด้วยกัน คือ ประการแรก เพื่อศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการในการพัฒนา ศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประการที่สอง เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมศักยภาพด้านศิลปะที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาและสถานประกอบการ โดยผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสาร ตำรา และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งมีรายละเอียดของเนื้อหาสาระสำคัญแบ่งออกเป็น 5 หัวข้อ ดังนี้

1. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ศักยภาพของคน ที่ส่งผลกับการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน
  - 1.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ศักยภาพของคน
  - 1.2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับด้านคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา ด้านอาชีพะในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)
2. ความสำคัญของหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) กับการพัฒนา กำลังคนระดับฝีมือเฉพาะด้าน ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และท้องถิ่น
  - 2.1 หลักการ และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)
  - 2.2 หลักเกณฑ์การใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)
3. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับสาขาทางด้านศิลปะกับแนวทางที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิต
  - 3.1 แนวคิดและความสำคัญของศิลปะกับการดำรงชีวิต
  - 3.2 แนวคิดที่สอดคล้องกับขอบเขตทางด้านสาขาทางศิลปะในปัจจุบัน
  - 3.3 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับจิตรกรรม
  - 3.4 ศักยภาพทางด้านศิลปะ
4. สาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research - PAR)
  - 4.1 ความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
  - 4.2 แนวคิด และวัตถุประสงค์ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

- 4.3 หลักการ และวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
- 4.4 บทบาทของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
5. กรอบแนวคิดของการวิจัย

1. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพของคนที่ส่งผลกับการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพของคนเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องตระหนักถึงเพื่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบันได้อย่างมีคุณค่าและมีความสุข ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางและเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิจัยแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาศักยภาพคนในด้านอื่นๆ ดังนี้

1.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพของคน

ภิรมย์ จงคำอาจ (2545 : 104-119) ได้ทำการวิจัยเรื่องการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาศักยภาพของกลุ่มผู้สูงอายุในชนบทภาคเหนือและการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research - PAR) เหตุผลสำคัญ คือ การการพัฒนา กลุ่ม/องค์กรควรเปิดโอกาสให้กลุ่มได้มีส่วนร่วมอย่างเป็นกระบวนการ คือ ผ่านกระบวนการคิด และปฏิบัติอย่างมีส่วนร่วมซึ่งจะทำให้ผู้เข้าร่วมได้ค้นพบและเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ๆ อันจะนำไปสู่การปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้แนวคิดและกระบวนการ PAR จึงมีความเหมาะสมที่เลือกใช้ในการวิจัยและการพัฒนาครั้งนี้ ดังที่กล่าวมาการวิจัย PAR เป็นกระบวนการดำเนินการอย่างมีขั้นตอน โดยในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการใน 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการ การวางแผน การดำเนินการ และสรุปบทเรียน ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตและการบันทึกการดำเนินงานของกลุ่มและสัมภาษณ์สมาชิกที่เข้าร่วมในกิจกรรม ใช้เวลา 1 ปี ข้อมูลที่ได้รับการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์และแยกแยะเป็นหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิด วิเคราะห์และนำเสนอโดยการบรรยาย

ซึ่งผลการวิจัยและพัฒนาปรากฏผล คือ กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมสามารถใช้เป็นรูปแบบในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาชมรมผู้สูงอายุในพื้นที่เป้าหมายได้ และสามารถนำไปปรับใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาชมรมผู้สูงอายุในบริบทของชุมชนอื่นๆ ต่อไปสอดคล้องกับแนวคิดของ ประมาณ ตันตฤกุล (2538 : 136-148) ได้ทำการวิจัยเรื่องกระบวนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านการศึกษาและการพัฒนาของชุมชนชนบทที่มีความมุ่งหมาย

เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้กระบวนการมีส่วนร่วม รวมทั้งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม โดยมีกรอบแนวคิดเรื่องเครือข่ายสังคม ส่งผลให้ชุมชนเข้ามาปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน ตั้งแต่ขั้นตอนคิดค้นปัญหาจนสามารถดำเนินกิจกรรมเป็นกลุ่มของการทดลอง 5 กลุ่มกิจกรรม ผู้วิจัยได้เข้าไปในหมู่บ้านอย่างต่อเนื่องในระหว่าง 4 เดือนแรก และหลังจากนั้นแล้วผู้วิจัยได้เข้าไปเป็นช่วงๆ การเข้าไปอาศัยอยู่ในหมู่บ้านเพื่อสร้างความสัมพันธ์ ความคุ้นเคยกับชาวบ้าน และเริ่มเก็บรวบรวมข้อมูลตามกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมใน 5 ขั้นตอน คือ การคิดค้นปัญหาและสาเหตุของปัญหา การวางแผนแก้ไขปัญหา การดำเนินกิจกรรม การร่วมรับผลประโยชน์ การติดตามและประเมินผลแต่ละขั้นตอนผู้วิจัยได้บันทึกข้อมูลปรากฏการณ์การมีส่วนร่วม และทำการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนร่วมข้อมูลที่ได้ได้รับการจำแนก และวิเคราะห์เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

ประชาชนมีส่วนร่วมในกลุ่มแกนกลางตั้งแต่ขั้นตอนคิดค้นปัญหา และจัดลำดับความสำคัญของปัญหา พร้อมทั้งขยายแนวคิดวิธีการแก้ปัญหาไปยังชาวบ้านในชุมชน โดยกลุ่มกิจกรรมจะมีโครงสร้างขนาดใหญ่ หรือเล็กในขั้นตอนการวางแผนดำเนินการ กิจกรรมที่ตรงกับความต้องการของชาวบ้าน จะมีสมาชิกจำนวนมาก ในขณะที่กิจกรรมที่ชาวบ้านยังไม่แน่ใจวิธีการดำเนินการแก้ไขปัญหา จำนวนสมาชิกจะน้อย และชาวบ้านที่อยู่วงรอบนอกจะเพิ่มขึ้นหรือสมาชิกกลุ่มจะลดลง ภายหลังจากที่มีการประเมินผลการดำเนินงาน โดยมีปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม ได้แก่ สภาพแวดล้อม ความสัมพันธ์ภายในชุมชน แรงผลักดันด้านบุคคล โครงสร้างของกลุ่ม ความถี่และระยะเวลาที่มีสัมพันธ์ของกลุ่ม

แบบแผนการเรียนรู้จากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านการศึกษาและการพัฒนาของชุมชนเป็นการเรียนรู้ในรูปแบบของการประชุม ซึ่งมีทั้งการประชุมอย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ การเรียนรู้ในรูปแบบของการศึกษาอย่างเป็นทางการ มีการกำหนดเป้าหมายและเนื้อหาในการศึกษา การเรียนรู้ ในรูปแบบของการทัศนศึกษาเยี่ยมชม เพื่อนำมาสรุปเปรียบเทียบหาแนวทางดำเนินกิจกรรม ในขณะที่ ศิริกาญจน์ อุন্নันนาศ (2547 : 116-129) ได้ทำการวิจัยเรื่องกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาอาชีพที่ยั่งยืนมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาศักยภาพและกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาอาชีพที่ยั่งยืน โดยผู้วิจัยได้เข้าไปศึกษาข้อมูลด้านบริบทของชุมชน ศักยภาพของชุมชน และแนวคิดทฤษฎีและนำมากำหนดเป็นกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม 8 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างความตระหนักในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์และค้นหาสภาพปัญหา ขั้นตอนที่ 3 การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ขั้นตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมในการแสวงหาความรู้และทักษะในการแก้ปัญหา ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหา ขั้นตอนที่ 6 การวางแผนการดำเนินงาน ขั้นตอนที่ 7 การดำเนินงานตามแผน และขั้นตอนที่ 8 การประเมินผลและสรุปบทเรียน

หลังจากกลุ่มผู้เข้าร่วมวิจัยได้ดำเนินการครบทุกขั้นตอนแล้ว ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้นำมาศึกษา สังเกตและการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมวิจัยในแต่ละขั้นตอนเกี่ยวกับผลงานของกลุ่ม กระบวนการกลุ่ม และการเรียนรู้ โดยใช้กรอบแนวคิดที่กำหนดผลการวิจัย

สรุป จากผลการวิจัยดังกล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ศักยภาพของคน โดยเกิดจากความร่วมมือ ร่วมใจ ร่วมปฏิบัติ และร่วมกันประเมินผลอย่างเป็น ระบบตามขั้นตอนตั้งแต่เริ่มการค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหา การตัดสินใจกำหนดความต้องการร่วมกัน วางแผน การดำเนินงานตามแผน และประเมินผล อันนำมาสู่ ประโยชน์ที่จะได้รับร่วมกันในการพัฒนาศักยภาพของคนให้มีความพร้อมและก้าวทันกับการ เปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบันได้อย่างมีคุณภาพต่อไป

1.2 แนวคิดเกี่ยวข้องกับด้านคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาด้านอาชีพในระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

กรมอาชีวศึกษา (2541 : 24-25) กล่าวถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน /นักศึกษาในระดับอาชีวศึกษาไว้ ดังนี้

1.2.1 ทางด้านร่างกาย

- 1) ให้มีสุขภาพสมบูรณ์
- 2) เข้าใจสาธารณสุขพื้นฐานรู้จักป้องกันโรค
- 3) ปลอดภัยจากสิ่งเสพติด

1.2.2 ทางด้านจิตใจ

- 1) มีความสุขสงบ รู้จักพักผ่อน และสันตนาการในทางที่เหมาะสม
- 2) มีคุณธรรมจริยธรรม มีวินัย ภาควินัยใจในตนเอง
- 3) มีจิตใจที่เป็นประชาธิปไตยเข้าใจคนอื่นสามารถทำงาน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ทำงานเป็นทีมเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รัก และเข้าใจในความสำเร็จของสิ่งแวดล้อม รู้จักคิดถึงส่วนรวมไม่คิดถึงแต่ตนเอง และประโยชน์ของพวกตน
- 4) มีสุนทรีย์สำนึกในความเป็นไทย ภูมิปัญญาไทย วัฒนธรรมไทย ค่านิยมไทย เข้าใจ และสำนึกในการเป็นประชากรโลก
- 5) มีจิตใจที่จะสู้สิ่งยาก เห็นคุณค่า และภาควินัยใจ ในงานสุจริต รวมทั้ง ภาควินัยใจ และเห็นคุณค่าของสิ่งที่ศึกษา

1.2.3 ทางด้านความรู้

- 1) รู้จักคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และมีวิจารณญาณมีความสามารถที่จะเลือกรับสื่อที่มีคุณภาพได้
- 2) ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ ที่จะศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเองตลอดชีวิต
- 3) สามารถปรับปรุงวิถีชีวิตและรวมถึงการทำงานให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงของโลก รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และรู้จักเลือกสรรสิ่งที่เหมาะสม
- 4) รู้ภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ เพื่อการสื่อสารทำความเข้าใจอย่างดี
- 5) รู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีพื้นฐาน ทั้งที่จำเป็นต่องานและการศึกษาต่อ รวมทั้งสามารถปรับเปลี่ยนเพื่อรับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปได้ง่ายและรวดเร็ว
- 6) มีความสามารถในการจัดการ
- 7) รู้จักตนเอง ประเทศของตน ประเทศเพื่อนบ้าน รู้เท่าทันโลก
- 8) มีความสามารถที่จะทำให้ตน รวมถึงผู้อื่นมีความสุข ครอบครัวยั่งยืน ชุมชน เข้มแข็ง สังคมสันติ และช่วยให้สิ่งแวดล้อมยั่งยืน
- 9) รู้จักในพุทธปรัชญาและปรัชญาในศาสนาที่ตนนับถือจนสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้
- 10) ไม่ยึดติดกับรูปแบบหรือคำตอบใดคำตอบเดียว โดยเชื่อในข้อมูลข่าวสารและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

1.2.4 ทางด้านทักษะและการประกอบอาชีพ

- 1) มีทักษะอย่างเพียงพอในการที่จะประกอบอาชีพเฉพาะทาง และมีทักษะ
- 2) มีนิสัยในการทำงานที่ดี และสามารถประกอบสัมมาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการเป็นลูกจ้างและการประกอบอาชีพอิสระ
- 3) สามารถพัฒนาสัมมาชีพจนสามารถแข่งขันกับตลาดโลกได้
- 4) สามารถพัฒนาอาชีพในท้องถิ่นเพื่อเป็นการลดช่องว่างของรายได้ระหว่างคนในเมืองและชนบท และช่วยให้คนไม่ทิ้งถิ่น

สรุป คุณลักษณะที่พึงประสงค์ หมายถึง คุณสมบัติหรือพฤติกรรมที่ผู้เรียนในสถานศึกษากรมอาชีวศึกษาพึงมีและปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมแก่ตัวเองต่อผู้อื่น และต่อสังคมส่วนรวม ดังนั้นผู้สำเร็จการศึกษาด้านอาชีวศึกษาจะต้องมีความรู้ความสามารถรวมถึงทักษะที่จะส่งผลต่อความสำเร็จในการประกอบอาชีพในสาขางานของตนได้เป็นอย่างดี รวมถึงการนำทักษะความรู้ความสามารถไปใช้ในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

2. ความสำคัญของหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) กับการพัฒนากำลังคนระดับฝีมือเฉพาะด้านที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และท้องถิ่น

การจัดการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เป็นการจัดการศึกษาที่จัดได้ว่ามีความสำคัญมากต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถได้เป็นอย่างดี ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 หลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 ปรับปรุง พ.ศ. 2546 มีสาระสำคัญ ดังนี้

2.1.1 เป็นหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพหลังมัธยมศึกษาตอนต้นเพื่อพัฒนากำลังคนระดับฝีมือให้มีความชำนาญเฉพาะด้าน มีคุณธรรม บุคลิกภาพ และเจตคติที่เหมาะสมสามารถที่จะประกอบอาชีพได้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน และการประกอบอาชีพอิสระสอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจ และสังคมทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับชาติ

2.1.2 เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้เลือกเรียนได้อย่างกว้างขวาง เพื่อเน้นความชำนาญเฉพาะด้านด้วยการปฏิบัติจริงสามารถเลือกวิธีการเรียนตามศักยภาพ และโอกาสของผู้เรียน ถ่ายโอนผลการเรียน สะสมผลการเรียน เทียบความรู้ และประสบการณ์จากแหล่งวิทยาการ สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระได้

2.1.3 เป็นหลักสูตรที่สนับสนุนการประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษาระหว่างหน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน

2.1.4 เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้สถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรให้ตรงตามความต้องการและสอดคล้องกับสภาพของชุมชนและท้องถิ่น (กรมอาชีวศึกษา, 2545 : 2)

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545 ปรับปรุง พ.ศ.2546 มีรายละเอียดและความสำคัญตามหัวข้อ ดังนี้

1) เพื่อให้มีความรู้ทักษะและประสบการณ์ในงานอาชีพตรงตามมาตรฐานวิชาชีพนำไปปฏิบัติงานอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถเลือกวิถีการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับตนสร้างสรรค์ความเจริญต่อชุมชน ท้องถิ่น และประเทศชาติ

2) เพื่อให้เป็นผู้มีปัญญามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่เรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และการประกอบอาชีพสามารถสร้างอาชีพมีทักษะในการจัดการ และพัฒนาอาชีพให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ

3) เพื่อให้มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพมีความมั่นใจ และภาคภูมิใจในวิชาชีพที่เรียนรัก

งานรักหน่วยงานสามารถทำงานเป็นหมู่คณะได้ดีมีความเคารพในสิทธิและหน้าที่ของตนและผู้อื่น

4) เพื่อให้เป็นผู้มีพฤติกรรมทางสังคมที่ดีงามในด้านการทำงานการอยู่ร่วมกันมีความรับผิดชอบต่อครอบครัวหน่วยงาน ท้องถิ่นและประเทศชาติ อุทิศตนเพื่อสังคม เข้าใจและเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดี

5) เพื่อให้มีบุคลิกภาพที่ดีมีมนุษยสัมพันธ์ มีคุณธรรม จริยธรรม และวินัยในตนเอง มีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย และจิตใจ เหมาะสมกับงานอาชีพนั้นๆ

6) เพื่อให้ตระหนักและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจสังคม การเมืองของประเทศ และโลกปัจจุบันมีความรักชาติสำนึกในความเป็นไทยเสียสละเพื่อส่วนรวมรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (กรมอาชีวศึกษา, 2545 : 2)

2.2 หลักเกณฑ์การใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545 ปรับปรุง พ.ศ. 2546 มีสาระสำคัญ ดังนี้

2.2.1 การเรียนการสอน

1) การเรียนการสอนตามหลักสูตรนี้ ผู้เรียนสามารถลงทะเบียเรียนได้ทุกวิธีเรียนที่กำหนด และนำผลการเรียนแต่ละวิธีมาประเมินผลรวมกันได้สามารถถ่ายโอนผลการเรียน และขอเทียบความรู้ และประสบการณ์ได้

2) การจัดการเรียนการสอนเน้นการปฏิบัติจริง โดยสามารถนำรายวิชาไปจัดฝึกในสถานประกอบการไม่น้อยกว่า 1 ภาคเรียน

2.2.2 เวลาเรียน

1) ในปีการศึกษาหนึ่งๆ ให้แบ่งภาคเรียนออกเป็น 2 ภาคเรียนปกติ ภาคเรียนละ 20 สัปดาห์ โดยมีเวลาเรียนและจำนวนหน่วยกิตตามที่กำหนด และสถานศึกษาอาจเปิดสอนภาคเรียนฤดูร้อนได้อีกตามที่เห็นสมควร ประมาณ 5 สัปดาห์

2) การเรียนในระบบชั้นเรียน ให้สถานศึกษาเปิดทำการสอนสัปดาห์ละ 5 วัน คาบละ 60 นาที (1 ชั่วโมง)

2.2.3 หน่วยกิต ให้มีจำนวนหน่วยกิตของหลักสูตรไม่น้อยกว่า 102 หน่วยกิต การคิดหน่วยกิตถือเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1) รายวิชาภาคทฤษฎี 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ตลอดภาคเรียนไม่น้อยกว่า 20 ชั่วโมง มีค่า 1 หน่วยกิต

2) รายวิชาที่ประกอบด้วยภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติให้บูรณาการการเรียนการสอน กำหนด 2 – 3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ตลอดภาคเรียนไม่น้อยกว่า 40 - 60 ชั่วโมง มีค่า 1 หน่วยกิต

3) รายวิชาที่นำไปฝึกงานในสถานประกอบการ กำหนดเวลาในการฝึกปฏิบัติงานไม่น้อยกว่า 40 ชั่วโมงมีค่า 1 หน่วยกิต

4) การฝึกอาชีพในระบบทวิภาคี ใช้เวลาฝึกไม่น้อยกว่า 40 ชั่วโมง มีค่า 1 หน่วยกิต

5) การทำโครงการให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

2.2.4 โครงสร้างของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545 ปรับปรุง พ.ศ. 2546 เป็น 3 หมวดวิชา ฝึกงาน และกิจกรรมเสริมหลักสูตร ดังนี้

1) หมวดวิชาสามัญ

1.1) วิชาสามัญทั่วไป เป็นวิชาที่เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต

1.2) วิชาสามัญพื้นฐานวิชาชีพเป็นวิชาที่เป็นพื้นฐานสัมพันธ์กับวิชาชีพ

2) หมวดวิชาชีพ

2.1) วิชาชีพพื้นฐานเป็นกลุ่มวิชาชีพสัมพันธ์ที่เป็นพื้นฐานที่จำเป็นใน

ประเภทวิชานั้นๆ

2.2) วิชาชีพสาขาวิชา เป็นกลุ่มวิชาชีพหลักในสาขาวิชานั้นๆ

3) โครงการ

4) หมวดวิชาเลือกเสรี

5) ฝึกงาน

6) กิจกรรมเสริมหลักสูตร

จำนวนหน่วยกิตของแต่ละหมวดวิชาตลอดหลักสูตรเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างแต่ละประเภทวิชา และสาขาวิชาส่วนรายวิชาแต่ละหมวดวิชาสถานศึกษาสามารถจัดตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรหรือจัดตามความเหมาะสมของสภาพท้องถิ่น ทั้งนี้สถานศึกษาต้องกำหนดรหัสวิชา และจำนวนหน่วยกิตตามระเบียบที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

2.2.5 โครงการ

1) สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนจัดทำโครงการ ในภาคเรียนที่ 6 ไม่น้อยกว่า 160 ชั่วโมง กำหนดให้มีค่า 4 หน่วยกิต

2) การตัดสินผลการเรียน และให้ระดับผลการเรียนให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับรายวิชาอื่นๆ

2.2.6 ฝึกงาน

- 1) ให้สถานศึกษานำรายวิชาในหมวดวิชาชีพไปจัดฝึกภายในสถานประกอบการอย่างน้อย 1 ภาคเรียน
- 2) การตัดสินผลการเรียนและให้ระดับผลการเรียนให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับรายวิชาอื่นๆ

2.2.7 การเข้าเรียนพื้นฐานความรู้ และคุณสมบัติของผู้เรียนให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการดการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545 ปรับปรุง พ.ศ. 2546

2.2.8 การประเมินผลการเรียนให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนของผู้เรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545 ปรับปรุง พ.ศ. 2546

2.2.9 กิจกรรมเสริมหลักสูตรของสถานศึกษาต้องจัดให้มีกิจกรรม เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ระเบียบวินัยของตนเอง และส่งเสริมการทำงานใช้กระบวนการกลุ่มในการทำประโยชน์ต่อชุมชนทะนุบำรุงขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม โดยการวางแผน ลงมือปฏิบัติ ประเมินผล และปรับปรุงการทำงาน

2.2.10 การสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร

- 1) ประเมินผ่านรายวิชาในหมวดวิชาสามัญ หมวดวิชาชีพ และหมวดวิชาเลือกเสรี ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแต่ละประเภทวิชาและสาขาวิชา
- 2) ได้จำนวนหน่วยกิตสะสมครบตามโครงสร้างหลักสูตรแต่ละประเภทวิชาและสาขาวิชา
- 3) ได้ค่าระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 2.00
- 4) เข้าร่วมกิจกรรมและผ่านการประเมินทุกภาคเรียน
- 5) ประเมินผ่านมาตรฐานวิชาชีพสาขาวิชา

2.2.11 การแก้ไข และเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

- 1) ให้อธิบดีกรมอาชีวศึกษาเป็นผู้มีอำนาจ ในการเพิ่มเติม ปรับปรุง หรือยกเลิกประเภทวิชา สาขาวิชา สาขางาน รายวิชา และโครงสร้างหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545 ในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545
- 2) ให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีอำนาจเพิ่มเติมและแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายวิชาต่างๆ ในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545 โดยต้องรายงานให้ต้นสังกัดทราบ

2.2.12 จุดประสงค์สาขาวิชาศิลปกรรม

- 1) เพื่อให้มีความเข้าใจในด้านเกี่ยวกับ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สุขศึกษา และพลศึกษานำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเอง และวิชาชีพ
- 2) เพื่อให้มีความรู้ และทักษะพื้นฐานในการศึกษา และปฏิบัติงานศิลปกรรม กระบวนการคิดสร้างสรรค์ การใช้เทคโนโลยี เพื่อการทำงาน และการจัดการอาชีพศิลปกรรม
- 3) เพื่อให้มีความรู้ทักษะความสามารถ และประสบการณ์ ในการปฏิบัติผลิตประยุกต์ เพื่อสร้างสรรค์งานสาขาวิชาศิลปกรรม
- 4) เพื่อให้มีความรู้ และทักษะเกี่ยวกับกระบวนการคิดสร้างสรรค์ในงานสาขาวิชาศิลปกรรม
- 5) เพื่อให้มีทักษะในการบริหารจัดการดำเนินการธุรกิจศิลปกรรม
- 6) เพื่อให้มีจิตสำนึกการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ พลังงาน และสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม ในการสร้างสรรค์งานศิลปกรรม
- 7) เพื่อให้มีคุณธรรม จริยธรรม และสุขภาพกายใจ ที่ดี มีความสุขในการทำงานศิลปกรรม

2.2.13 มาตรฐานวิชาชีพ

- 1) สื่อสารโดยใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาอื่นในชีวิตประจำวัน และในงานอาชีพ
- 2) พัฒนาตนเอง และสังคมตามหลักศาสนาสิทธิหน้าที่พลเมืองวัฒนธรรม และเศรษฐกิจ
- 3) พัฒนาตนเอง พัฒนางานอาชีพ และแก้ไขปัญหาโดยใช้หลักการกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์
- 4) พัฒนาบุคลิกภาพและสุขภาพของตนในด้านสุขศึกษาและพลศึกษา
- 5) ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปและระบบสารสนเทศเพื่อพัฒนางานด้านธุรกิจ
- 6) วางแผนประกอบอาชีพด้านธุรกิจ โดยนำระบบบริหารงานด้านคุณภาพ และเพิ่มผลผลิตมาใช้ในองค์กร
- 7) จัดคุณภาพสิ่งแวดล้อม อาชีวอนามัยและความปลอดภัยในองค์กร และชุมชน
- 8) อธิบายเนื้อหาความเป็นมา หลักการ กฎเกณฑ์ กระบวนการงานศิลปกรรม

- 9) จำแนกประเภทงานศิลปกรรม ลัทธิ กลุ่ม รูปแบบ ตามมาตรฐานสากล
- 10) ปฏิบัติงานและประเมินคุณค่างานศิลปกรรมเบื้องต้น
- 11) อธิบายรูปแบบ แนวคิด คตินิยม ในการสร้างศิลปกรรม
- 12) อธิบายหลักการองค์ประกอบศิลป์ ธาตุทางทัศนศิลป์ กระบวนการ และ
ทฤษฎีสี
- 13) ทดลอง ปฏิบัติสร้างงานองค์ประกอบศิลป์ตามกระบวนการ วิธีการ ด้วย
ความคิดสร้างสรรค์ เทคนิค เนื้อหา และรูปทรง
- 14) วาดเขียนภาพรูปทรงพื้นฐานตามหลักการวาดภาพ จัดภาพ แสงเงาถูกต้อง
เหมาะสม
- 15) อธิบายรูปแบบ กระบวนการ วิธีคิด ความคิดสร้างสรรค์แบบไทย และ
สากลการเชื่อมโยงความคิดที่สัมพันธ์กับการสร้างสรรค์ผลงาน
- 16) ทดลองปฏิบัติงานตามความคิดสร้างสรรค์ตามขั้นตอนที่สอดคล้องกับ
กระบวนการคิดสร้างสรรค์
- 17) มีกระบวนการคิดสร้างสรรค์ที่มีเหตุผลเป็นระบบ
- 18) อธิบายหลักการ ความเป็นมาของสุนทรียศาสตร์ในงานศิลปกรรม
- 19) การประเมินคุณค่าความงามของผลงานศิลปกรรมที่ได้สร้างสรรค์ขึ้น
ตามหลักการกระบวนการสุนทรียภาพ
- 20) หลักการสุนทรียศาสตร์ ประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์การปฏิบัติงาน
- 21) หมวดวิชาชีพสำหรับผู้เรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)
หมวดวิชาชีพสำหรับผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขางานวิจิตรศิลป์ สาขาวิชา
ศิลปกรรม แขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ ซึ่งเป็นวิชาชีพสาขางานไม่น้อยกว่า
40 หน่วยกิต เลือกศึกษารายวิชาตามสาขางานที่กำหนดได้หลายสาขางานตามความต้องการสอดคล้องกับสภาพชุมชนและท้องถิ่น โดยคำนวณหน่วยกิตไม่น้อยกว่าที่กำหนดในหลักสูตร (วิชาชีพ
สาขางาน) หรือไม่น้อยกว่า 40 หน่วยกิต และให้ระบุว่าจบการศึกษาในสาขาวิชาศิลปกรรมในกรณี
ต้องการความชำนาญงานวิชาชีพสาขาใดสาขาหนึ่งเป็นพิเศษให้เลือกศึกษารายวิชาในสาขางานนั้น
ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ของหน่วยกิตในวิชาชีพเฉพาะ หรือไม่น้อยกว่า 24 หน่วยกิต และให้ระบุว่า
จบการศึกษาในสาขาวิชาศิลปกรรม และวงเล็บสาขางานนั้นต่อท้ายสาขางานวิจิตรศิลป์ ดังนี้

รหัสวิชา	ชื่อวิชา	หน่วยกิต (ชั่วโมง)
2301 – 2101	การวาดเขียนหุ่นนิ่ง	2 (3)
2301 – 2102	การวาดเขียนทิวทัศน์	2 (4)
2301 – 2103	การวาดเขียนคนและสัตว์	2 (3)
2301 – 2104	การวาดเขียนคนเต็มตัว	2 (3)
2301 – 2105	องค์ประกอบศิลป์	2 (3)
2301 – 2106	เทคนิคงานองค์ประกอบศิลป์	2 (3)
2301 – 2107	สื่อผสมงานองค์ประกอบศิลป์	2 (3)
2301 – 2108	กายวิภาค	2 (3)
2301 – 2109	ทัศนียวิทยา	2 (2)
2301 – 2110	จิตรกรรมหุ่นนิ่ง	2 (3)
2301 – 2111	จิตรกรรมทิวทัศน์และคนเหมือน	2 (3)
2301 – 2112	เทคนิคงานจิตรกรรม	2 (4)
2301 – 2113	จิตรกรรมไทยพื้นฐาน	2 (3)
2301 – 2114	จิตรกรรมไทย	2 (4)
2301 – 2115	ประติมากรรมภาพนูน	2 (4)
2301 – 2116	ประติมากรรมไทย	2 (3)
2301 – 2117	ประติมากรรม	2 (4)
2301 – 2118	ภาพพิมพ์เบื้องต้น	2 (3)
2301 – 2119	ภาพพิมพ์ร่องลึกและสกรีน	2 (3)
2301 – 2120	ภาพพิมพ์เทคนิคผสม	2 (4)
2301 – 2121	ศิลปนิยาม	2 (2)
2301 – 2122	ศิลปะประจำชาติ	2 (3)
2301 – 2123	ทฤษฎีสี	2 (2)
2301 – 2124	ประวัติศาสตร์ศิลปะ	2 (2)
2301 – 2125	การวาดเขียนภาพคนเหมือน	3 (4)
2301 – 2126	จิตรกรรมสร้างสรรค์	3 (6)
2301 – 2127	การหล่องานประติมากรรม	2 (3)
2301 – 2128	การพิมพ์สกรีน	2 (3)
2301 – 2129	ศิลปะพื้นบ้าน	2 (3)

2301 – 2130	ประติมากรรมสร้างสรรค์	3 (6)
2301 – 2131	เทคนิคการพิมพ์สกรีนสร้างสรรค์	3 (6)
2301 – 2132	เทคนิคองค์ประกอบศิลป์	3 (4)
2301 – 4101	จิตรศิลป์ 1	* (*)
2301 – 4102	จิตรศิลป์ 2	* (*)
2301 – 4103	จิตรศิลป์ 3	* (*)
2301 – 4104	จิตรศิลป์ 4	* (*)
2301 – 4105	จิตรศิลป์ 5	* (*)
2301 – 4106	จิตรศิลป์ 6	* (*)

สำหรับการเรียนทวิภาคี ให้สถานศึกษาร่วมกับสถานประกอบการวิเคราะห์จุดประสงค์รายวิชาและมาตรฐานรายวิชา กำหนดแผนการฝึกปฏิบัติและการประเมินผล โดยใช้เวลาไม่น้อยกว่า 40 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

คำอธิบายรายวิชา สาขางานจิตรศิลป์

2301 – 2101 การวาดเขียนหุ่นนิ่ง 2(4)

จุดประสงค์รายวิชาเข้าใจถึงความสำคัญ และประโยชน์ของการวาดเขียนเข้าใจหลักการและขั้นตอนการวาดเขียนภาพหุ่นนิ่งรูปทรงเรียบง่าย - ชับซ้อน เข้าใจหลักการนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน ศิลปกรรม มีทักษะในการเขียนภาพหุ่นนิ่งรูปทรงเรียบง่าย - ชับซ้อน มีทักษะในการใช้วัสดุ อุปกรณ์การวาดเขียนได้เหมาะสมกับกลวิธี - และท้องถิ่น มีทักษะในการเลือกใช้เทคโนโลยีช่วยในการปฏิบัติงานได้อย่างสอดคล้องกับ ภูมิปัญญาไทยมีทักษะในการประเมินคุณค่าผลงานของตนเอง และเพื่อนร่วมชั้น มุ่งมั่นปฏิบัติงานให้เกิดผลดี และมีความรับผิดชอบมีระเบียบวินัย สนใจต่อการเรียน

มาตรฐานรายวิชา มีความรู้ในการวาดเขียนภาพหุ่นนิ่งรูปทรงเรียบง่าย - ชับซ้อน สามารถวาดเขียนภาพหุ่นนิ่งรูปทรงเรียบง่ายและทับซ้อน

คำอธิบายรายวิชา ศึกษาและปฏิบัติเกี่ยวกับการเขียนภาพหุ่นนิ่งรูปทรงเรียบง่าย และทับซ้อน โดยการเลือกใช้วัสดุ - อุปกรณ์ให้เหมาะสมกับกลวิธี และสอดคล้องกับทรัพยากรในท้องถิ่นรวมทั้งการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการทำงานให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย โดยเน้นความเหมือนจริงตามต้นแบบ

2301 – 2102 การวาดเขียนทิวทัศน์ 2(6)

จุดประสงค์รายวิชา เข้าใจถึงความสำคัญและประโยชน์ของการวาดเขียน เข้าใจหลักการและขั้นตอนการเขียนภาพทิวทัศน์เข้าใจหลักการนำความรู้ และประสบการณ์ไปใช้ในการ

สร้างสรรค์ผลงาน ศิลปกรรม และกระบวนการมีทักษะในการเขียนภาพทิวทัศน์มีทักษะในการใช้วัสดุ - อุปกรณ์การวาดเขียนได้อย่างเหมาะสมกับกลวิธีและทรัพยากรในท้องถิ่นมีทักษะในการเลือกใช้เทคโนโลยีช่วยในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องกับรูปแบบ - เนื้อหา มีทักษะในการประเมินคุณค่าผลงานของตนเอง และเพื่อนร่วมชั้นมุ่งมั่นปฏิบัติงานให้เกิดผลดี และมีความรับผิดชอบมีจรรยาบรรณ ซื่อสัตย์ และสำนึกในความเป็นไทย

มาตรฐานรายวิชา มีความรู้ในหลักการวาดเขียนภาพทิวทัศน์สามารถวาดเขียนภาพทิวทัศน์ ในลักษณะซับซ้อนด้วยเทคนิค การจัดภาพ สัดส่วนและการเน้นน้ำหนัก

คำอธิบายรายวิชา ศึกษาการวาดเขียนภาพทิวทัศน์ โดยใช้หลักการจัดภาพ การร่างภาพ และวาดสัดส่วน โครงสร้าง การแรเงา และการเน้นน้ำหนัก

ปฏิบัติการวาดเขียนภาพทิวทัศน์ สิ่งก่อสร้างที่มีมิติ ใกล้ - กลาง - ไกล ในลักษณะเรียบง่าย และซับซ้อน โดยใช้เทคนิควิธีการ การจัดภาพ การร่างภาพ การวาด สัดส่วน โครงสร้างการแรเงา ตลอดจนการเน้นน้ำหนักให้เกิดความน่าสนใจ และมีความประสานกลมกลืนระหว่างส่วนประกอบ ทำให้มีระยะใกล้ - กลาง - ไกล คล้ายของจริง

2301 – 2103

การวาดเขียนคนและสัตว์

2(4)

จุดประสงค์รายวิชา เข้าใจถึงความสำคัญและประโยชน์ของการวาดเขียนเข้าใจหลักการและขั้นตอนการเขียนภาพคนเหมือน และสัตว์เข้าใจหลักการนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน ศิลปกรรมมีทักษะในการเขียนภาพคนเหมือน และสัตว์มีทักษะในการใช้วัสดุ - อุปกรณ์การวาดเขียนได้อย่างเหมาะสมกับกลวิธีและทรัพยากรในท้องถิ่นมีทักษะในการเลือกใช้เทคโนโลยีช่วยในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องกับ รูปแบบ - เนื้อหามีทักษะในการประเมินคุณค่าผลงานของตนเอง และเพื่อนร่วมชั้นมุ่งมั่นปฏิบัติงานให้เกิดผลดี และมีความรับผิดชอบมีจรรยาบรรณ มีวินัย และสนใจใฝ่รู้

มาตรฐานรายวิชา มีความรู้ในหลักการวาดภาพคนเหมือน ภาพสัตว์สามารถวาดภาพคนเหมือน ภาพสัตว์ชนิดต่างๆ โดยใช้เทคนิค การจัดภาพ สัดส่วน และน้ำหนักแสงเงาคล้ายจริง

คำอธิบายรายวิชา ศึกษาเกี่ยวกับหลักการวาดภาพคนเหมือน ภาพสัตว์ โดยใช้หลักการการจัดภาพ การร่างภาพ สัดส่วน โครงสร้าง และการแรเงา ปฏิบัติการวาดภาพ คนเหมือน ภาพสัตว์ชนิดต่างๆ โดยใช้เทคนิควิธีการจัดภาพการร่าง – การวาดสัดส่วน โครงสร้าง การแรเงารูปทรงให้มีน้ำหนัก อ่อน - กลาง - แก่ มองดูให้คล้ายของจริงตามแบบ

2301 – 2104

การวาดเขียนคนเต็มตัว

2(4)

จุดประสงค์รายวิชา เข้าใจถึงความสำคัญ และประโยชน์ของการวาดภาพคนเต็มตัว เข้าใจหลักการ และขั้นตอนการวาดภาพคนเต็มตัวในลักษณะท่าทางต่างๆ มีทักษะในการใช้วัสดุ

อุปกรณ์ในการเขียนภาพคนเต็มตัวได้อย่างเหมาะสม มีทักษะในการเขียนภาพคนเต็มตัวได้อย่างถูกต้อง สัดส่วน มีทักษะในการประเมินคุณค่าผลงานของตนเอง และเพื่อนร่วมชั้น มุ่งมั่นปฏิบัติงานให้เกิดผลดี และมีความรับผิดชอบมีจรรยาบรรณ ซื่อสัตย์ และสำนึกในความเป็นไทย

มาตรฐานรายวิชา มีความรู้ในหลักการวาดภาพคนเต็มตัวสามารถวาดภาพคนเต็มตัวในลักษณะท่าทางต่างๆ ด้วยเทคนิค ดินสอ ปากกา ชาร์โคล หมึกดำ ขนวัสดุต่างๆ เช่น กระดาษ กระดาษสา กระดาษเทาขาว ฯลฯ โดยใช้หลักการจัดภาพ สัดส่วน โครงสร้าง มิติ และแสงเงา

คำอธิบายรายวิชา ศึกษาการใช้วัสดุ - อุปกรณ์ เพื่อการวาดภาพคนเต็มตัว (FIGURE) ในลักษณะท่าทางต่างๆ เช่น เต็มนั่ง คนแก่นอน ผู้ชายยืน ฯลฯ ปฏิบัติงานภาพคนเต็มตัว ด้วยดินสอ ปากกา ชาร์โคล หมึกดำ เกรียง ขนวัสดุต่างๆ เช่น กระดาษ กระดาษสา กระดาษวาดเขียน กระดาษห่อปกหนังสือ กระดาษเทาขาว ฯลฯ

2301 – 2105

องค์ประกอบศิลป์

2(4)

จุดประสงค์รายวิชา มีความรู้ความเข้าใจในหลักและทฤษฎีองค์ประกอบศิลป์ขั้นพื้นฐาน มีความเข้าใจวิธีการสร้างงานองค์ประกอบศิลป์ การจัดวางรูปร่าง รูปทรง ให้สัมพันธ์กับเนื้อที่ว่าง โดยคำนึงถึงหลักในการจัดภาพ ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหา รูปแบบ เทคนิควิธีการใช้วัสดุ โดยการสร้างสรรค์งานด้วยการทำน้ำหนัก ขาว - ดำ มีทักษะการทำงานองค์ประกอบศิลป์ด้วยการทำน้ำหนักขาว - ดำที่สอดคล้องกับหลักการและความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะการใช้วัสดุในการสร้างสรรค์งานองค์ประกอบได้เหมาะสมกับกลวิธีและท้องถิ่นมีทักษะในการเลือกใช้เทคโนโลยีช่วยในการปฏิบัติงานได้อย่างสอดคล้องกับภูมิปัญญาไทย มีทักษะในการประเมินคุณค่าผลงานของตนเอง และเพื่อนร่วมชั้นมีระเบียบวินัย และมีกิจนิสัยที่ดีในการทำงานมีความซาบซึ้งในคุณค่าของงานองค์ประกอบศิลป์ และมีความสุขในการทำงาน

มาตรฐานรายวิชา มีความรู้หลัก และทฤษฎีองค์ประกอบศิลป์ขั้นพื้นฐานวิธีการสร้างงานองค์ประกอบศิลป์ การจัดวางรูปร่าง รูปทรง ให้สัมพันธ์กับพื้นที่ว่าง โดยคำนึงถึงหลักในการจัดภาพความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหา รูปแบบ เทคนิควิธีการใช้วัสดุ โดยการสร้างสรรค์งานด้วยการทำน้ำหนัก ขาว - ดำสามารถปฏิบัติการทำงานองค์ประกอบศิลป์ด้วยการทำน้ำหนัก ขาว - ดำ ที่สอดคล้องกับหลักการและทฤษฎีองค์ประกอบศิลป์ การจัดวางรูปร่าง รูปทรง สัมพันธ์กับพื้นที่ว่าง ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหา รูปแบบ และวิธีการใช้วัสดุ

คำอธิบายรายวิชา ศึกษาหลักการจัดภาพ การสร้างเอกภาพ โดยการนำส่วนประกอบที่สำคัญของศิลปะ เช่น จุด เส้น สี รูปทรง ลักษณะพื้นผิว และพื้นที่ว่าง ปฏิบัติการสร้างงานองค์ประกอบศิลป์ด้วยรูปทรงพื้นฐาน เช่น รูปทรงเรขาคณิต รูปทรงอิสระ และรูปทรงธรรมชาติ โดยกำหนดเรื่องราวตามความเหมาะสมนำมาจัดภาพ โดยใช้หลักการทางองค์ประกอบศิลป์

2301 – 2106

เทคนิคงานองค์ประกอบศิลป์

2(4)

จุดประสงค์รายวิชา มีความรู้ความเข้าใจในหลักการดำเนินงานองค์ประกอบศิลป์รูปแบบของงานงานรูปธรรมกึ่งนามธรรม และนามธรรม มีความเข้าใจในการนำหลักการใช้สีมาใช้ในงานองค์ประกอบศิลป์มีทักษะในการปฏิบัติงานองค์ประกอบศิลป์ในรูปแบบรูปธรรม กึ่งนามธรรม และนามธรรมมีทักษะในการนำสีชนิดต่างๆ มาใช้ในงานองค์ประกอบศิลป์ มีทักษะในการเลือกใช้เทคโนโลยีช่วยในการปฏิบัติงานได้อย่างสอดคล้องกับภูมิปัญญาไทยมีทักษะในการประเมินคุณค่าผลงานของตนเองและเพื่อนร่วมชั้นมีระเบียบวินัย สนใจใฝ่รู้ ศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง และมีกิจนิสัยที่ดีมีความซื่อสัตย์ในคุณค่าของงานองค์ประกอบศิลป์ และมีความสุขในการทำงาน

มาตรฐานรายวิชา มีความรู้หลักการดำเนินงานองค์ประกอบศิลป์ รูปแบบของงานกึ่งนามธรรม นามธรรม และการนำหลักการใช้สีมาใช้สามารถปฏิบัติการสร้างงานองค์ประกอบศิลป์ โดยนำหลักการใช้สีในลักษณะต่างๆ มาสร้างงานในงานแบบรูปธรรม กึ่งนามธรรม นามธรรม และรู้จักเลือกใช้เทคโนโลยีช่วยในการปฏิบัติงานตามหลักการจัดภาพ ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหา รูปแบบ และกลวิธีการใช้วัสดุ

คำอธิบายรายวิชา ศึกษาหลักการดำเนินงานองค์ประกอบศิลป์ รูปแบบของงาน ลักษณะงานรูปธรรม กึ่งนามธรรม และนามธรรม คุณลักษณะเฉพาะของสีชนิดต่างๆ การใช้สีในงานองค์ประกอบศิลป์ ปฏิบัติการสร้างงานองค์ประกอบศิลป์ด้วยเทคนิคและวิธีการใช้สีชนิดต่างๆ เช่น สีไม้ สีน้ำ สีโปสเตอร์ สีเทียน ฯลฯ และวิธีการปะติดด้วยกระดาษสี ในรูปแบบของงานรูปธรรม กึ่งนามธรรมและนามธรรม

2301 – 2107

สื่อผสมงานองค์ประกอบศิลป์

2(4)

จุดประสงค์รายวิชา มีความรู้ความเข้าใจในการทำงานองค์ประกอบศิลป์ในลักษณะการสร้างสรรค์ด้วยเทคนิคหลายชนิดในรูปแบบสื่อผสม มีความรู้ความเข้าใจในการทำโครงการงานองค์ประกอบศิลป์มีทักษะในการปฏิบัติงานองค์ประกอบศิลป์ในรูปแบบสื่อผสม มีทักษะในการทำโครงการงานองค์ประกอบศิลป์ มีทักษะในการประเมินคุณค่าผลงานของตนเองและเพื่อนร่วมชั้นมีระเบียบวินัย และมีกิจนิสัยที่ดีในการทำงาน มีความซื่อสัตย์ในคุณค่าของงานองค์ประกอบศิลป์และมีความสุขในการทำงาน

มาตรฐานรายวิชา มีความรู้หลักการสร้างสรรค์งานองค์ประกอบศิลป์ รูปแบบ สื่อผสม การทำโครงการงานองค์ประกอบศิลป์สามารถสร้างสรรค์งานองค์ประกอบศิลป์ ด้วยเทคนิคหลายชนิดในรูปแบบสื่อผสมได้ตามหลักการจัดภาพ ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหารูปแบบ และวิธีการใช้วัสดุ

คำอธิบายรายวิชา ศึกษาการทำงานองค์ประกอบศิลป์ในลักษณะสื่อผสมศึกษาวิธีการทำโครงการงานองค์ประกอบศิลป์ ปฏิบัติการสร้างงานองค์ประกอบศิลป์ในรูปแบบสื่อผสมรวมทั้งการ

ทำโครงการขององค์ประกอบศิลป์ โดยการสร้างสรรค์รูปแบบตามแนวทางของตนเองมาสรุปและนำเสนอเพื่อพิจารณาตามหัวข้อที่กำหนด ได้แก่ แนวความคิดรูปแบบ การแก้ปัญหา การพัฒนา รูปแบบและขั้นตอนการทำงาน

2301 – 2108

กายวิภาค

2(4)

จุดประสงค์รายวิชา มีความรู้ ความเข้าใจชื่อศัพท์ทางกายวิภาคเกี่ยวกับร่างกายมนุษย์รู้ระบบโครงสร้างของร่างกาย จำนวนกระดูก รูปลักษณะของกระดูก และกล้ามเนื้อมีทักษะในการร่างภาพรูปร่าง รูปทรง โครงสร้าง - สัดส่วนของร่างกายมนุษย์ มีทักษะในการเขียนภาพรูปลักษณะกระดูก และกล้ามเนื้อที่สัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวร่างกายมนุษย์ มีทักษะในการประเมินคุณค่าผลงานตนเอง และเพื่อนร่วมชั้นมีทักษะในการเขียนภาพคนและนำไปประยุกต์ใช้กับงานศิลปกรรม มีความสนใจใฝ่รู้ความรับผิดชอบ ความคิดสร้างสรรค์ และขยันหมั่นเพียร

มาตรฐานรายวิชา มีความรู้ โครงสร้างของร่างกายมนุษย์ทั้งกระดูกและกล้ามเนื้อ รู้ชื่อศัพท์ทางกายวิภาคเกี่ยวกับร่างกายมนุษย์สามารถเขียนภาพรูปลักษณะกระดูกและกล้ามเนื้อสัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวของร่างกายมนุษย์ โดยร่างภาพได้สัดส่วนถูกต้อง แรเงาน้ำหนัก แสดงมิติความลึก และปริมาตร

คำอธิบายรายวิชา ศึกษาและปฏิบัติเกี่ยวกับความสำคัญชื่อศัพท์ทางกายวิภาคเกี่ยวกับร่างกายมนุษย์ ระบบโครงสร้างของร่างกาย จำนวนกระดูก และกล้ามเนื้อ รูปลักษณะ โครงสร้าง - สัดส่วน รูปร่าง รูปทรง กริยาท่าทาง และการเคลื่อนไหวของมนุษย์ หลักการและขั้นตอนการร่างภาพ ปฏิบัติการเขียนภาพ รูปร่าง รูปทรง โครงสร้าง สัดส่วน กริยาท่าทางของมนุษย์โดยแสดงรูปลักษณะของกระดูกและกล้ามเนื้อที่สัมพันธ์กับการเคลื่อนไหว เพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับงานได้

2301 – 2109

ทัศนียวิทยา

2(3)

จุดประสงค์รายวิชา มีความรู้ความเข้าใจ ในการเขียนแบบ 2 มิติ และ 3 มิติเข้าใจหลักการ และขั้นตอนการเขียนแบบนำความรู้หลักและวิธีการเขียนแบบไปประยุกต์ใช้ในงานจิตรศิลป์ มีทักษะในการเขียนแบบภาพ 2 มิติ และ 3 มิติ มีทักษะในการใช้เครื่องมือ วัสดุ - อุปกรณ์ การเขียนแบบได้อย่างเหมาะสม มีทักษะในการเลือกใช้เทคโนโลยีช่วยในการปฏิบัติงาน มีทักษะในการประเมินคุณค่าของผลงานตนเอง และเพื่อนร่วมชั้น มีความรับผิดชอบ และมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานให้เกิดผลดี มีระเบียบวินัย ซื่อสัตย์ ประหยัดต่อตนเองและการปฏิบัติงาน

มาตรฐานรายวิชา มีความรู้หลักการและขั้นตอนการเขียนแบบ 2 มิติ และ 3 มิติ การใช้เครื่องมือวัสดุ - อุปกรณ์ ในการเขียนแบบสามารถเขียนแบบภาพ 2 มิติ และ 3 มิติ และนำไปประยุกต์ใช้ในงานจิตรศิลป์

คำอธิบายรายวิชา ศึกษาและปฏิบัติเกี่ยวกับการเขียนแบบเบื้องต้น และการใช้เครื่องมือ
 วัสดุ - อุปกรณ์ ปฏิบัติการเขียนแบบ 2 มิติ การเขียนภาพฉาย(ORTHOGRAPHIC PROJECTION)
 ปฏิบัติเขียนแบบ 3 มิติ การเขียนแบบภาพเฉียง (OBLIQUE PROJECTION) การเขียนแบบ
 สมมาตร(ISOMETRIC PROJECTION) การเขียนแบบทัศนียภาพ (PERSPECTIVE) ทางด้าน
 รูปทรง และบรรยากาศ แบบจุดรวมสายตา 1 จุด 2 จุด 3 จุด ของทิวทัศน์ และสิ่งก่อสร้าง

2301 – 2110

จิตรกรรมหุ่นนิ่ง

2(4)

จุดประสงค์รายวิชา เข้าใจถึงความสำคัญและประโยชน์ของจิตรกรรมและเข้าใจถึง
 หลักการรวมถึงขั้นตอนการสร้างงานจิตรกรรมหุ่นนิ่งรูปทรงเรียบง่าย - ชับซ้อน ด้วยเทคนิคดินสอ
 สีและสีน้ำเข้าใจหลักการนำความรู้ และประสบการณ์ไปใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรม มี
 ทักษะในการวาดภาพจิตรกรรมหุ่นนิ่งรูปทรงเรียบง่าย - ชับซ้อน ด้วยเทคนิคดินสอสีและสีน้ำ มี
 ทักษะในการใช้วัสดุ - อุปกรณ์การวาดภาพจิตรกรรมได้เหมาะสมกับกลวิธีและท้องถิ่นมีทักษะใน
 การเลือกใช้เทคโนโลยีช่วยในการปฏิบัติงานได้สอดคล้องกับภูมิปัญญาไทยมีทักษะในการประเมิน
 คุณค่าผลงานของตนเองและเพื่อนร่วมชั้น มีความมุ่งมั่นปฏิบัติงานให้เกิดผลดี และมีความ
 รับผิดชอบมีระเบียบวินัยสนใจใฝ่รู้ต่อการเรียน

มาตรฐานรายวิชา มีความรู้ หลักการและขั้นตอนการเขียนกายภาพ สีน้ำ ดินสอสี การ
 เตรียมวัสดุอุปกรณ์ สำหรับการเขียนสีน้ำ และดินสอสี
 สามารถ เขียนภาพหุ่นนิ่ง รูปทรงเรียบง่าย ชับซ้อนด้วยสีน้ำ และดินสอสีแสดงมิติสัดส่วน
 โครงสร้างการใช้วัสดุอุปกรณ์

คำอธิบายรายวิชา ศึกษาเกี่ยวกับหลักการจิตรกรรมหุ่นนิ่งรูปทรงที่มีลักษณะ โครงสร้าง
 เรียบง่าย และทับซ้อนด้วยเทคนิคดินสอสี และสีน้ำ ปฏิบัติการเขียนภาพหุ่นนิ่ง รูปทรงที่มีลักษณะ
 โครงสร้างเรียบง่าย และทับซ้อน

2301 – 2111

จิตรกรรมทิวทัศน์และคนเหมือน

2(4)

จุดประสงค์รายวิชา เข้าใจประโยชน์และความสำคัญของงานจิตรกรรม เข้าใจหลักการ
 ใช้วัสดุ - อุปกรณ์ ในการระบายสีน้ำมีทักษะในการใช้วัสดุ - อุปกรณ์ในการระบายสีน้ำ มีทักษะใน
 การระบายสีน้ำให้สัมพันธ์ตามขั้นตอน และเกิดความประสาน กลมกลืนอย่างเหมาะสมกับเรื่องราว
 และเนื้อหา มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีช่วยในงานจิตรกรรม มีทักษะในการประเมินคุณค่าผลงาน
 จิตรกรรมสีน้ำ มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ และเห็นคุณค่าของงานจิตรกรรมสีน้ำ

มาตรฐานรายวิชา มีความรู้ หลักการใช้วัสดุ - อุปกรณ์ในการระบายสีน้ำสามารถใช้
 วัสดุ - อุปกรณ์ระบายสีน้ำ ภาพทิวทัศน์และคนเหมือนให้สัมพันธ์ตามขั้นตอนมีความประสาน
 กลมกลืนอย่างเหมาะสมกับเรื่องราว - เนื้อหามีมิติ และบรรยากาศที่เหมือนจริง

คำอธิบายรายวิชา ศึกษาและปฏิบัติเกี่ยวกับ การเขียนภาพทิวทัศน์ ภาพคนเหมือน วิธีการร่างภาพ ขั้นตอนการระบายสี ด้วยกระบวนการของสีน้ำ

2301 – 2112

เทคนิคงานจิตรกรรม

2(6)

จุดประสงค์รายวิชา เข้าใจประโยชน์ และความสำคัญของงานจิตรกรรม เข้าใจหลักการ ใช้วัสดุ - อุปกรณ์ ในการปฏิบัติงานจิตรกรรมประเภทต่างๆ มีทักษะในการเตรียมพื้นสำหรับงานจิตรกรรมประเภทต่างๆ มีทักษะในการใช้วัสดุ - อุปกรณ์ ปฏิบัติงานจิตรกรรมประเภทต่างๆ มีทักษะในการสร้างงานจิตรกรรมประเภทต่างๆ ให้สัมพันธ์กับเนื้อหา และการทำโครงการงานจิตรกรรม มีทักษะในการเลือกใช้เทคโนโลยีช่วยในการสร้างงานจิตรกรรม มีทักษะในการประเมินคุณค่าผลงานจิตรกรรมประเภทต่างๆ มีความใฝ่รู้ มุ่งมั่น อดทน ในการปฏิบัติงาน และปฏิบัติงานให้เกิดผลดี

มาตรฐานรายวิชา มีความรู้ถึงหลักการ ใช้วัสดุ - อุปกรณ์ การเตรียมพื้นสำหรับงานจิตรกรรมประเภทต่างๆสามารถสร้างงานจิตรกรรมประเภทต่างๆ ให้สัมพันธ์กับเนื้อหา และทำโครงการงานจิตรกรรม

คำอธิบายรายวิชา ศึกษาและปฏิบัติเกี่ยวกับหลักการระบายสีน้ำ สีน้ำมัน สีอะครีลิค ที่มีรูปแบบเหมือนจริงให้สัมพันธ์กับเรื่องราว หุ่นนิ่ง ทิวทัศน์ คน โดยให้เกิดความสอดคล้องระหว่างรูปแบบเนื้อหา และเทคนิค และวิธีทำโครงการงานจิตรกรรม ปฏิบัติการระบายสีด้วยเทคนิคสีน้ำ สีน้ำมัน สีอะครีลิค รูปแบบเหมือนจริง ภาพหุ่นนิ่ง ทิวทัศน์ และคน การทำโครงการงานจิตรกรรม โดยนำเอาวิธีสร้างสรรค์ผลงานมาสรุปตามหัวข้อ

2301 – 2113

จิตรกรรมไทยพื้นฐาน

2(4)

จุดประสงค์รายวิชา มีความรู้ ความเข้าใจในการใช้วัสดุ - อุปกรณ์ในงานจิตรกรรมไทย มีความรู้ความเข้าใจหลักการเตรียมพื้นในการเขียนภาพจิตรกรรมไทย มีความเข้าใจหลักการเขียนภาพ โครงสร้างสัดส่วนตัวภาพ และเครื่องทรงเครื่องแต่งกาย มีความรู้ ความเข้าใจหลักการเขียนภาพสัตว์และสัตว์หิมพานต์มีความรู้ความเข้าใจหลักการระบายสี และตัดเส้นในงานจิตรกรรมไทย มีทักษะในการใช้วัสดุ - อุปกรณ์ ในงานจิตรกรรมไทย มีทักษะในการเตรียมพื้นเขียนภาพจิตรกรรมไทย มีทักษะในการเขียนภาพโครงสร้างสัดส่วนตัวภาพ และเครื่องทรง - เครื่องแต่งกาย ภาพสัตว์และสัตว์หิมพานต์ มีทักษะในการระบายสี และตัดเส้นมีทักษะในการประเมินคุณค่าผลงานจิตรกรรมไทย มีระเบียบวินัยความรับผิดชอบ และความซื่อสัตย์ในการทำงาน

มาตรฐานรายวิชา มีความรู้เกี่ยวกับการใช้วัสดุ - อุปกรณ์ การเตรียมพื้น มีความรู้เกี่ยวกับหลักการเขียนภาพพระนาง ยักษ์ ลิง และสัตว์หิมพานต์ สามารถเขียนภาพพระนาง ยักษ์ ลิง และภาพสัตว์หิมพานต์ด้วยเทคนิคระบายสีตัดเส้น

คำอธิบายรายวิชา ศึกษาหลักการพื้นฐานจิตรกรรมไทยแบบประเพณี เกี่ยวกับการใช้วัสดุ - อุปกรณ์ การเตรียมพื้น การเขียนภาพโครงสร้าง สัดส่วนตัวภาพ พระนาง ยักษ์ ลิง การเขียนภาพรายละเอียด ตัวภาพประกอบเครื่องทรง เครื่องแต่งกาย การเขียนภาพสัตว์และสัตว์หิมพานต์ การระบายสีและการตัดเส้น ปฏิบัติการใช้วัสดุ - อุปกรณ์ การเตรียมพื้นการเขียนภาพโครงสร้าง สัดส่วนตัวภาพพระนาง ยักษ์ ลิง การเขียนภาพตัวภาพประกอบเครื่องทรง เครื่องแต่งกาย การเขียนภาพสัตว์และภาพสัตว์หิมพานต์ การระบายสี และตัดเส้น

2301 – 2114

จิตรกรรมไทย

2(6)

จุดประสงค์รายวิชา มีความรู้ความเข้าใจ ประโยชน์และความสำคัญของจิตรกรรมไทย มีความเข้าใจหลักการเขียนภาพ และการจัดองค์ประกอบภาพจิตรกรรมไทยด้วยวิธีการระบายสี และตัดเส้นมีทักษะในการเขียนภาพ และการจัดองค์ประกอบภาพจิตรกรรมไทย ด้วยวิธีการระบายสี และตัดเส้น มีทักษะในการประเมินคุณค่าผลงานจิตรกรรมไทย มีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ และความซื่อสัตย์ในการทำงาน

มาตรฐานรายวิชา มีความรู้ในหลักการเขียนภาพจิตรกรรมไทย สามารถวาดภาพจิตรกรรมไทยประเพณีด้วยเทคนิคระบายสีตัดเส้น

คำอธิบายรายวิชา ศึกษาหลักการเขียนภาพทิวทัศน์ การเขียนภาพสถาปัตยกรรม การเขียนภาพและการจัดองค์ประกอบ ภาพจิตรกรรมไทยแบบประเพณี ด้วยวิธีการวาดเส้น ระบายสี และตัดเส้น ระบายสี และตัดเส้น ปฏิบัติการเขียนภาพทิวทัศน์ การเขียนภาพสถาปัตยกรรม การเขียนภาพและการจัดองค์ประกอบภาพจิตรกรรมไทยแบบประเพณี ด้วยวิธีการวาดเส้น และสี

2301 – 2115

ประติมากรรมภาพนูน

2(6)

จุดประสงค์รายวิชา เข้าใจความหมายและความสำคัญ รวมทั้งประโยชน์ของงานประติมากรรมเข้าใจวิธีการใช้วัสดุ - อุปกรณ์ในงานประติมากรรม เข้าใจหลักการและขั้นตอนการสร้างงานประติมากรรมนูนต่ำ - นูนสูง เข้าใจหลักการนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการสร้างสรรค์งานประติมากรรมสามารถใช้วัสดุ - อุปกรณ์ ได้อย่างเหมาะสมกับรูปแบบ - เนื้อหา และสอดคล้องกับทรัพยากรท้องถิ่น มีทักษะในการสร้างสรรค์ประติมากรรมนูนต่ำ - นูนสูง แบบย่อมิติรูปทรงง่ายๆ และซับซ้อน มีทักษะในการทำแม่พิมพ์ทูป และหล่องานประติมากรรมด้วยปูนปลาสเตอร์ สามารถประเมินคุณค่าผลงานของผู้เรียน และเพื่อนร่วมชั้น มีระเบียบวินัย ความปลอดภัย กิจนิสัยที่ดีในการปฏิบัติงาน มีความพยายาม เห็นคุณค่า และมีความสุขในการปฏิบัติงาน

มาตรฐานรายวิชา มีความรู้เกี่ยวกับหลักการสร้างประติมากรรมนูนต่ำ - นูนสูง สามารถสร้างประติมากรรมลักษณะนูนต่ำ - นูนสูง รูปวาดลายหุ่นนิ่ง คน ด้วยเทคนิคการหล่อด้วยปูนปลาสเตอร์จากพิมพ์ทูป

คำอธิบายรายวิชา ศึกษาและปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้วัสดุอุปกรณ์เครื่องมือหลักการในการสร้างผลงาน ประติมากรรมลักษณะนูนต่ำ - นูนสูง ลวดลาย หุ่นนิ่ง คน โดยวิธีการปั้นย่อมิติ ปฏิบัติการใช้วัสดุเครื่องมือในการปั้นงานประติมากรรมรูปนูนต่ำ - นูนสูง ลวดลาย หุ่นนิ่ง คน ปฏิบัติการทำแม่พิมพ์ทาบ และหล่อชิ้นงานประติมากรรมนูนด้วยปูนปลาสเตอร์

2301 – 2116

ประติมากรรมไทย

2(4)

จุดประสงค์รายวิชา เข้าใจความงาม รูปแบบ และคตินิยม รวมทั้งประโยชน์ของงานประติมากรรมไทย เข้าใจวิธีการใช้วัสดุ อุปกรณ์ ในงานประติมากรรมไทย เข้าใจหลักการและขั้นตอนสร้างงานประติมากรรมไทยเข้าใจหลักการนำความรู้ และประสบการณ์ไปใช้ในการสร้างงานประติมากรรมไทย สามารถใช้วัสดุ อุปกรณ์ ได้อย่างเหมาะสมกับรูปแบบ - เนื้อหาและสอดคล้องกับทรัพยากรท้องถิ่นมีทักษะในการสร้างสรรค์งานประติมากรรมไทยตามแบบคตินิยมมีทักษะการทำแม่พิมพ์และหล่อตามลักษณะผลงานสามารถประเมินคุณค่าของผลงานประติมากรรมไทย มีระเบียบ วินัย ความปลอดภัย กิจนิสัยที่ดีในการปฏิบัติงานมีความพยายาม เห็นคุณค่า และมีความสุขในการปฏิบัติงาน

มาตรฐานรายวิชา มีความรู้เกี่ยวกับลักษณะของประติมากรรมไทย มีความรู้เกี่ยวกับหลักการในการสร้างประติมากรรมสามารถสร้างประติมากรรมรูปลวดลายกนก นารี กระบี่ และหน้าพระสมัย์ต่างๆ ด้วยเทคนิคการปั้น การหล่อ

คำอธิบายรายวิชา ศึกษาและปฏิบัติเกี่ยวกับ การใช้วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ หลักการในการสร้างความงามของประติมากรรมวิธีการสร้างสรรค์งานประติมากรรมไทย ปฏิบัติการใช้วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการปั้นงานประติมากรรมไทย รูปลวดลายกนก กระบี่ สัตว์หิมพานต์ หน้าพระสมัย์ต่างๆ เป็นเรื่องราวในวรรณคดีประเพณีไทย ปฏิบัติการทำแม่พิมพ์ตามความเหมาะสมกับลักษณะงาน และหล่อเป็นผลงานสำเร็จ

2301 – 2117

ประติมากรรม

2(6)

จุดประสงค์รายวิชา เข้าใจความหมายและความสำคัญโครงสร้างกายวิภาครวมทั้งประโยชน์ของงานประติมากรรม เข้าใจหลักการ วิธีการ ขั้นตอนการทำโครงการ และสร้างงานประติมากรรมลักษณะนูนต่ำ นูนสูง ลอยตัว ด้วยการปั้นและแกะสลักเข้าใจหลักการนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้สร้างสรรค์งานประติมากรรมและการจัดการทางธุรกิจสามารถใช้วัสดุ อุปกรณ์ ประมวลความรู้ หลักการ ขั้นตอน วิธีการได้อย่างเหมาะสมกับรูปแบบ เนื้อหา และสอดคล้องกับทรัพยากรท้องถิ่น มีทักษะในการสร้างสรรค์ประติมากรรมลักษณะนูน - ลอยตัว ด้วยการปั้นและแกะสลัก มีทักษะในการประเมินคุณค่าผลงานประติมากรรมลักษณะนูน - ลอยตัว มีระเบียบวินัย มีความปลอดภัย กิจนิสัยที่ดีในการปฏิบัติงาน มีความพยายาม เห็นคุณค่า และมีความสุขในการ

ปฏิบัติงาน

มาตรฐานรายวิชา มีความรู้เกี่ยวกับการสร้างประติมากรรมในลักษณะต่างๆสามารถสร้างประติมากรรมรูปคนเหมือน รูปสัตว์ รูปทรงอิสระ ในลักษณะภาพนูน และลอยตัว ด้วยเทคนิคการปั้น และการแกะสลัก ตามหลักการสัดส่วนของโครงสร้างวิธีการใช้วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ และการจัดภาพ

คำอธิบายรายวิชา ศึกษาและปฏิบัติเกี่ยวกับ การใช้วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ หลักการในการสร้างผลงานประติมากรรมลักษณะนูน และลอยตัว รูปคนเหมือน รูปสัตว์ รูปทรงอิสระ วิธีการแกะสลัก และวิธีการทำโครงการประติมากรรม ปฏิบัติการปั้นประติมากรรมลอยตัว คนเหมือนจากต้นแบบหุ่นปูนปลาสเตอร์ คนจริงวัยต่างๆ สัตว์ รูปทรงอิสระ ประติมากรรมลักษณะนูน - ลอยตัว รวมทั้งการแกะสลักด้วยวิธีการและวัสดุที่เหมาะสมกับงานหรือท้องถิ่น และการทำโครงการประติมากรรม

2301 – 2118

ภาพพิมพ์เบื้องต้น

2(4)

จุดประสงค์รายวิชา เข้าใจหลักการ และกระบวนการภาพพิมพ์เบื้องต้นเข้าใจคุณลักษณะการใช้วัสดุ - อุปกรณ์ในการเตรียมแม่พิมพ์และการพิมพ์ภาพพิมพ์เบื้องต้นมีทักษะในการออกแบบให้สัมพันธ์กับการสร้าง ภาพพิมพ์โมโนปรินต์ ภาพพิมพ์วัสดุ ภาพพิมพ์กระดาษ ภาพพิมพ์พรมน้ำมัน และภาพพิมพ์แกะไม้ ทักษะในการสร้างแม่พิมพ์ และวิธีการพิมพ์ ภาพพิมพ์โมโนปรินต์ ภาพพิมพ์วัสดุ ภาพพิมพ์กระดาษ ภาพพิมพ์พรมน้ำมัน และภาพพิมพ์แกะไม้สามารถประเมินคุณค่าผลงานภาพพิมพ์เบื้องต้น มีระเบียบวินัย และมีทัศนคติที่ดีในการทำงาน มีความพยายาม เห็นคุณค่าและมีความสุขในการทำงาน

มาตรฐานรายวิชา มีความรู้เกี่ยวกับวัสดุ - อุปกรณ์ และการเตรียมแม่พิมพ์ มีความรู้ในหลักการและกระบวนการพิมพ์ภาพเบื้องต้นสามารถพิมพ์ภาพด้วยเทคนิค ภาพพิมพ์โมโนปรินต์ ภาพพิมพ์วัสดุ ภาพพิมพ์กระดาษ ภาพพิมพ์พรมน้ำมัน และภาพพิมพ์แกะไม้ได้ตามวิธีการ การใช้วัสดุอุปกรณ์การจัดภาพ ความคิดสร้างสรรค์และการเสนอผลงาน

คำอธิบายรายวิชา ศึกษาและปฏิบัติเกี่ยวกับหลักการ และกระบวนการในการพิมพ์ภาพพิมพ์เบื้องต้น คุณลักษณะการใช้วัสดุ อุปกรณ์ ในการสร้างงานภาพพิมพ์ปฏิบัติการออกแบบ สร้างแม่พิมพ์ และพิมพ์ภาพพิมพ์โมโนปรินต์ภาพพิมพ์วัสดุภาพพิมพ์กระดาษ ภาพพิมพ์พรมน้ำมัน และภาพพิมพ์แกะไม้

2301 – 2119

ภาพพิมพ์ร่องลึกและสกรีน

2(4)

จุดประสงค์รายวิชา เข้าใจหลักการและกระบวนการภาพพิมพ์ ประเภทร่องลึก (INTAGLIO) และลายฉลุ (STENCIL) เข้าใจคุณลักษณะ การใช้วัสดุ อุปกรณ์ ในการสร้างแม่พิมพ์

และวิธีการพิมพ์ มีทักษะในการออกแบบให้สัมพันธ์กับการสร้างภาพพิมพ์ประเภทร่องลึก และภาพพิมพ์ประเภทลายฉลุ มีทักษะในการสร้างแม่พิมพ์ และวิธีการพิมพ์ ภาพพิมพ์ประเภทร่องลึก และภาพพิมพ์ประเภทลายฉลุ สามารถประเมินคุณค่าผลงานภาพพิมพ์ร่องลึก และสกรีนมีระเบียบวินัย และมีกิจนิสัยที่ดีในการทำงาน มีความพยายาม เห็นคุณค่าในผลงาน และมีความสุขในการทำงาน

มาตรฐานรายวิชา มีความรู้หลักการและกระบวนการพิมพ์ประเภทร่องลึก(Intaglio) และลายฉลุ (Stencil) คุณลักษณะ การใช้วัสดุ อุปกรณ์ ในการสร้างแม่พิมพ์และวิธีการพิมพ์สามารถปฏิบัติออกแบบ การใช้วัสดุอุปกรณ์ การสร้างแม่พิมพ์ วิธีการพิมพ์ด้วยการผสมผสาน และวิธีต่างๆ ในการพิมพ์ และนำเสนอผลงานตามหลักการทำโครงการ

คำอธิบายรายวิชา ศึกษาและปฏิบัติเกี่ยวกับหลัก และกระบวนการ คุณลักษณะการใช้วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือการสร้างแม่พิมพ์ และวิธีการพิมพ์ ในการสร้างงานภาพพิมพ์ประเภทร่องลึก (INTAGLIO) และลายฉลุ (STENCIL) ปฏิบัติการออกแบบ สร้างแม่พิมพ์ และการพิมพ์จากแม่พิมพ์ประเภทร่องลึก (INTAGLIO) เช่น ภาพพิมพ์จารเข้ม (DRY POINT) ภาพพิมพ์กัดกรดลายเส้น (LINE ETCHING) ภาพพิมพ์กัดกรดรูปลูน (RELIEF ETCHING) และการพิมพ์แม่พิมพ์ลายฉลุ (STENCIL) เช่น ภาพพิมพ์สกรีน (SCREEN) โดยวิธีถ่ายแสง และไม่ถ่ายแสง

2301 – 2120

ภาพพิมพ์เทคนิคผสม

2(6)

จุดประสงค์รายวิชา เข้าใจหลักการในการสร้างแม่พิมพ์ และการพิมพ์ด้วยการผสมเทคนิคต่างๆ (MIXED TECHNIQUE) เข้าใจหลักการในการทำโครงการงานภาพพิมพ์ มีทักษะในการปฏิบัติงานภาพพิมพ์เทคนิคผสม และการทำโครงการงานภาพพิมพ์ สามารถประเมินคุณค่าผลงานภาพพิมพ์เทคนิคผสม มีวินัยและกิจนิสัยที่ดีในการทำงานภาพพิมพ์ มีความซบซึ้งในคุณค่าของงานผลงาน และมีความสุขในการทำงาน

มาตรฐานรายวิชา มีความรู้หลักการสร้างแม่พิมพ์ การพิมพ์ด้วยการผสมเทคนิคต่างๆ หลักการในการทำโครงการงานแม่พิมพ์สามารถปฏิบัติออกแบบ การใช้วัสดุอุปกรณ์ การสร้างแม่พิมพ์ วิธีการพิมพ์ด้วยการผสมผสานและวิธีต่างๆ ในการพิมพ์ และนำเสนอผลงานตามหลักการทำโครงการงาน

คำอธิบายรายวิชา ศึกษาการทำแม่พิมพ์ และการพิมพ์ด้วยการผสมเทคนิคต่างๆ (MIXED TECHNIQUE) ศึกษาวิธีการทำโครงการงานภาพพิมพ์ ปฏิบัติการสร้างแม่พิมพ์ และการพิมพ์ด้วยวิธีการผสมเทคนิคต่างๆ จากเทคนิคภาพฉนวนร่องลึก ลายฉลุ รวมทั้งการทำโครงการงานภาพพิมพ์ โดยการนำเอาวิธีการสร้างผลงานภาพพิมพ์แต่ละประเภทตามแนวทางการสร้างสรรค์ของตนเองมาสรุป และนำเสนอเพื่อพิจารณาตามหัวข้อที่กำหนด ได้แก่ แนวความคิดรูปแบบการแก้ปัญหาและการพัฒนารูปแบบขั้นตอนการทำงานตลอดจนปัญหาอุปสรรค

2301 – 2121

ศิลปะนิยม

2(2)

จุดประสงค์รายวิชา เพื่อให้รู้จักประเภทรูปแบบต้นกำเนิด และคุณค่าของงานศิลปะ เพื่อให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะกับธรรมชาติ วัฒนธรรม ชีวิตประจำวัน สังคม การเมือง และเศรษฐกิจ รู้จักกลุ่มหรือลัทธิทางศิลปะลักษณะของศิลปะร่วมสมัย และการอนุรักษ์ศิลปะ มีระเบียบวินัย มีความสนใจใฝ่รู้

มาตรฐานรายวิชา มีความรู้ประเภทรูปแบบต้นกำเนิด และคุณค่าของงานศิลปะมีความเข้าใจ ความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะกับธรรมชาติ วัฒนธรรม ชีวิตประจำวัน สังคมการเมือง และเศรษฐกิจ

คำอธิบายรายวิชา ศึกษาประเภท รูปแบบ ต้นกำเนิด คุณค่าของงานศิลปะ ศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างศิลปะกับธรรมชาติ วัฒนธรรม ชีวิตประจำวัน สังคม การเมืองและเศรษฐกิจ กลุ่มหรือลัทธิทางศิลปะ ศิลปะร่วมสมัย การอนุรักษ์ ศิลปะเพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจ ความซาบซึ้งต่องานศิลปะ และนำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์และการอนุรักษ์งานศิลปะ

2301 – 2122

ศิลปะประจำชาติ

2(4)

จุดประสงค์รายวิชา เพื่อให้เข้าใจในการเขียนลวดลายตามคตินิยมของศิลปะไทย เพื่อให้มีทักษะในการเขียนลายไทย เพื่อให้มีทักษะในการคัดลอกลายไทยด้วยดินสอดำ ปากกา พู่กัน ในลักษณะลายเส้น และระบายสีเพื่อให้มีทักษะในการเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ ให้เหมาะสมกับลักษณะงาน เพื่อให้มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน และมีความรับผิดชอบเพื่อให้มีระเบียบวินัย และมีความสนใจใฝ่รู้

มาตรฐานรายวิชา มีความรู้หลักการเขียนลวดลายตามคตินิยมของศิลปะไทย ลักษณะ และคุณสมบัติของวัสดุ อุปกรณ์สามารถเขียนและคัดลอกลายไทยด้วยดินสอดำ ปากกา พู่กันในลักษณะลายเส้น และระบายสีได้ถูกต้องตามโครงสร้างสัดส่วนตามคตินิยม และการเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ได้เหมาะสมกับลักษณะงาน

คำอธิบายรายวิชา ศึกษาหลักการสร้างความงามของลวดลายตามคตินิยมของศิลปะไทยและการปฏิบัติงานฝึกทักษะเกี่ยวกับงานศิลปะประจำชาติ การเขียนการคัดลอกลายไทยด้วยดินสอดำ ปากกา พู่กัน ลักษณะลายเส้นและระบายสี

2301 – 2123

ทฤษฎีสี

2(6)

จุดประสงค์รายวิชา เพื่อให้เข้าใจประวัติความเป็นมาของสีชนิดต่างๆ เพื่อให้เข้าใจคุณลักษณะคุณสมบัติของสี และหลักการผสมสี เพื่อให้เข้าใจนำเอาหลักการใช้สีไปใช้กับงานศิลปะ ลักษณะต่างๆ มีระเบียบวินัย และมีความสนใจใฝ่รู้

มาตรฐานรายวิชา มีความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของสี ชนิด ประเภทของแม่สี คุณลักษณะคุณสมบัติของสี และหลักการผสมสี สามารถปฏิบัติงาน ตามหลักทฤษฎี โดยนำเอาหลักการใช้สีไปใช้กับงานศิลปะต่างๆ ได้ถูกต้องตามคุณสมบัติคุณลักษณะ และหลักการผสมสี

คำอธิบายรายวิชา ศึกษาประวัติความเป็นมาของสีชนิดต่างๆ แม่สี วัตถุประสงค์ แม่สี จิตวิทยาแม่สีวิทยาศาสตร์ หลักการผสมสี คุณลักษณะของสีคุณสมบัติของสี และหลักการใช้สีกับงานศิลปะกรรมเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจแม่สีชนิดต่างๆ และหลักการของทฤษฎีสีเพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับงานศิลปะกรรม

2301 – 2124 ประวัติศาสตร์ศิลปะ 2(6)

จุดประสงค์รายวิชา รู้จักประวัติความเป็นมายุคสมัยของศิลปะตะวันตก และตะวันออก รู้จักลำดับความเป็นมาของประวัติศิลปะไทยทั้งในด้านรูปแบบ และคตินิยมเข้าใจแนวความคิดในการสร้างสรรค์ศิลปะ วัตถุโบราณสถาน และจิตรกรรมไทย มีระเบียบวินัย มีความสนใจใฝ่รู้

มาตรฐานรายวิชา มีความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมายุคสมัยของศิลปะตะวันตก และตะวันออกตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์มีความรู้เกี่ยวกับประวัติศิลปะไทยแนวความคิดในการสร้างศิลปวัตถุ โบราณสถาน และจิตรกรรมไทย

คำอธิบายรายวิชา ศึกษาประวัติความเป็นมายุคสมัยศิลปะตะวันตก และตะวันออกพอสังเขปศึกษา รวมถึงประวัติศิลปะของไทย ตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ และยุคประวัติศาสตร์ของไทย โดยเน้นความรู้ด้านรูปแบบ คตินิยม และแนวความคิดในการสร้างศิลปวัตถุ โบราณสถาน และจิตรกรรมไทย เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ความเป็นมาของศิลปะตะวันตก และของไทย

2301 – 2125 การวาดเขียนภาพคนเหมือน 3(4)

จุดประสงค์รายวิชา เข้าใจความสำคัญและประโยชน์ของการเขียนภาพคนเหมือนเข้าใจหลักการ ขั้นตอน การเขียนภาพคนเหมือนมีทักษะในการใช้วัสดุ - อุปกรณ์ในการวาดเขียนภาพคนเหมือนมีทักษะในการเขียนภาพคนเหมือน มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีมีทักษะในการประเมินคุณค่าผลงานวาดเขียนทั้งของตนเอง และผู้อื่นมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานให้เกิดผลดี มีความรับผิดชอบ

มาตรฐานรายวิชา มีความรู้หลักการเขียนภาพคนเหมือน การใช้วัสดุ - อุปกรณ์ในการวาดเขียนสามารถเขียนภาพคนเหมือนครั้งตัว โดยแสดงโครงสร้างสัดส่วน น้ำหนัก แสง - เงา ที่เหมือนจริง

คำอธิบายรายวิชา ศึกษาหลักการเขียนภาพคนเหมือน การใช้วัสดุ - อุปกรณ์ในการเขียนภาพคนเหมือน การเขียนโครงสร้างสัดส่วนคนครั้งตัว เพศ และวัยต่างๆ จากแบบจริงและภาพถ่าย การเขียนน้ำหนัก แสง - เงา การเน้นรายละเอียดให้เกิดความเหมือนจริงตามแบบ

ปฏิบัติการวาดเขียนภาพคนเหมือนครึ่งตัวเพศหญิง เพศชาย วัยเด็ก ผู้ใหญ่และคนชรา เขียนภาพเหมือนด้านหน้าตรง ด้านข้าง ด้านเฉียง ด้วยกลวิธีของดินสอดำ เกรียง ผงถ่าน สีขาวดำกับสถานประกอบการ

2301 – 2126

จิตรกรรมสร้างสรรค์

3(6)

จุดประสงค์รายวิชา เข้าใจกระบวนการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมเข้าใจกระบวนการสร้างงานจิตรกรรมด้วยเทคนิคต่างๆ เช่น เทคนิคสีน้ำ เทคนิคสีโปสเตอร์ เทคนิคดินสอสี เทคนิคปากกาถูลิ้น

มาตรฐานรายวิชา มีความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการสร้างงานจิตรกรรมสามารถสร้างงานจิตรกรรมด้วยเทคนิคต่างๆ ตั้งแต่ 2 อย่างขึ้นไป รวมทั้งการสร้างงานจิตรกรรมสื่อประสม

คำอธิบายรายวิชา ศึกษากระบวนการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมด้วยเทคนิคต่างๆ การสร้างงานจิตรกรรมด้วยการผสมเทคนิคตั้งแต่ 2 อย่างขึ้นไป รวมถึงการสร้างงานจิตรกรรมสื่อผสม ศึกษาจากสถานประกอบการพร้อมทั้งจัดทำรายงาน

2301 – 2127

ประติมากรรมสร้างสรรค์

3(6)

จุดประสงค์รายวิชา เข้าใจกระบวนการสร้างสรรค์ เข้าใจกระบวนการสร้างประติมากรรม สามารถสร้างประติมากรรมจากกระบวนการต่างๆ เช่น การปั้น การแกะสลัก การหล่อด้วยวัสดุต่างๆ

มาตรฐานรายวิชา มีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการสร้างสรรค์ด้านประติมากรรมมีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการสร้างประติมากรรมด้วยวิธีการ ปั้น,แกะสลัก,หล่อ,การต่อ - เชื่อมสามารถปฏิบัติการสร้างประติมากรรมลักษณะนูนต่ำ นูนสูง และลอยตัว ด้วยวิธีการปั้น การหล่อ การแกะสลัก การต่อ - เชื่อม

คำอธิบายรายวิชา ศึกษากระบวนการสร้างสรรค์ ในด้านประติมากรรม ในลักษณะนูนต่ำ นูนสูง ด้วยเทคนิคปั้น แกะสลัก และการหล่อด้วยวัสดุต่างๆ เช่น ปูนปลาสเตอร์ เรซิน และศึกษาจากสถานประกอบการ รวมทั้งรายงานในเชิงวิเคราะห์

2301 – 2128

เทคนิคการพิมพ์สกรีนสร้างสรรค์

3(6)

จุดประสงค์รายวิชา มีความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้วัสดุอุปกรณ์ และการใช้เทคนิควิธีการต่างๆในการทำภาพพิมพ์สกรีนมีความเข้าใจในการนำการพิมพ์สกรีนเทคนิคต่างๆ มาผสมผสานกันเกิดเป็นภาพพิมพ์สกรีนเทคนิคผสมมีทักษะในการประเมินคุณค่าผลงานของตนเอง และเพื่อนร่วมชั้นมีความรับผิดชอบมีกิจนิสัยที่ดีในการทำงาน

มาตรฐานรายวิชา มีความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้วัสดุ อุปกรณ์และเทคนิควิธีการในการทำภาพพิมพ์สกรีน การนำการพิมพ์สกรีนเทคนิคต่างๆ มาผสมผสานกันเป็นภาพพิมพ์สกรีนเทคนิค

ผสมสามารถนำการพิมพ์สกรีนเทคนิคต่างๆ มาผสมกันเป็นภาพพิมพ์เทคนิคผสมได้ถูกต้องตามหลักการพิมพ์ การใช้วัสดุอุปกรณ์ การจัดภาพความคิดสร้างสรรค์ และการนำเสนอผลงาน

คำอธิบายรายวิชา ศึกษาการใช้วัสดุอุปกรณ์ และเทคนิควิธีการในการทำภาพพิมพ์สกรีน การนำการพิมพ์สกรีนเทคนิคต่างๆ มาผสมผสานกันเป็นภาพพิมพ์สกรีนเทคนิคผสม

2301 – 2129

เทคนิคองค์ประกอบศิลป์

3(4)

จุดประสงค์รายวิชา มีความเข้าใจในการสร้างสรรค์งานองค์ประกอบศิลป์ด้วยการเลือกใช้เทคนิคต่างๆ มาผสมผสานกัน (Mixed Technique) มีความรู้ความเข้าใจในการสร้างสรรค์งานองค์ประกอบศิลป์ในรูปแบบสื่อผสม มีทักษะในการประเมินคุณค่าผลงานของตนเองและเพื่อนร่วมชั้นมีระเบียบวินัย และมีกิจนิสัยที่ดีในการทำงานช่างซึ่งในคุณค่าของงานองค์ประกอบศิลป์

มาตรฐานรายวิชา มีความเข้าใจในการสร้างงานองค์ประกอบศิลป์ด้วยการเลือกใช้เทคนิควิธีการต่างๆ มาผสมกัน การสร้างงานองค์ประกอบศิลป์ในรูปแบบสื่อผสมสามารถสร้างงานองค์ประกอบศิลป์เทคนิคผสมและองค์ประกอบศิลป์รูปแบบสื่อผสมได้ถูกต้องตามหลักการพิมพ์ การใช้วัสดุอุปกรณ์ การจัดภาพ ความคิดสร้างสรรค์ และการนำเสนอผลงาน

คำอธิบายรายวิชา ศึกษาการทำงานองค์ประกอบศิลป์ด้วยการเลือกใช้เทคนิคต่างๆ มาผสมผสานกันรวมทั้งการสร้างงานองค์ประกอบศิลป์ในรูปแบบของสื่อผสม และปฏิบัติการสร้างงานองค์ประกอบศิลป์ด้วยการใช้เทคนิคต่างๆ มาผสมกัน รวมทั้งปฏิบัติการสร้างงานองค์ประกอบศิลป์ในรูปแบบสื่อผสม

3. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับสาขาทางด้านศิลปะกับแนวทางที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิต

3.1 แนวคิด และความสำคัญของศิลปะกับการดำรงชีวิต

ศิลปะมีความหมายมากมายตามคำนิยามของนักการศึกษาศิลปะและนักวิชาการต่างๆ ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน(2525 : 783) ได้ให้ความหมายของศิลปะไว้ว่า หมายถึง ฝีมือทางการช่าง การแสดงออกซึ่งอารมณ์สะท้อนใจให้ประจักษ์เห็น

ศิลป์ พีระศรี (2527 : 783) ได้ให้ความหมายของศิลปะไว้ว่า หมายถึง งานอันเป็นความพากเพียรของมนุษย์ ซึ่งต้องใช้ความพยายามด้วยมือ และด้วยความคิด

อ้อยทิพย์ พลศรี (2542 : 3) ได้ให้ความหมายของศิลปะไว้ว่า หมายถึง สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยอาศัยความคิดสร้างสรรค์ ถ่ายทอดความรู้สึกที่ตนมีอยู่ด้วยการแสดงออกในรูปแบบต่างๆ ตามที่ตนถนัด เพื่อเป็นสื่อให้ผู้อื่นเกิดความรู้สึกคล้อยตามไปด้วย

วนิดา จำเริญ (2543 : 3) ได้ให้ความหมายของศิลปะว่า “ ศิลปะ” เป็นภาษาบาลี ซึ่งมีความหมาย ดังนี้ 1) การแสดงออกซึ่งความคิดมนุษย์ 2) สื่อที่ใช้ติดต่อกัน 3) การแสดงออกถึงบุคลิกภาพอันสำคัญของมนุษย์ 4) การแสดงออกซึ่งฝีมืออันยอดเยี่ยม 5) การสร้างสรรค์ความงามและความคิด ฯลฯ

มัช ตะติยะ (2547 : 11) ได้ให้ความหมายของศิลปะว่า เป็นผลทางด้านความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ที่แสดงออกในรูปลักษณะต่างๆ ให้ปรากฏเป็นสุนทรียภาพของความประทับใจหรือความสะเทือนใจในอารมณ์ ตามวุฒิปัญญา ประสบการณ์ รสนิยม และทักษะของแต่ละคน เพื่อให้เกิดความพึงพอใจ มีความรื่นรมย์ หรือมีขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี และความเชื่อทางศาสนาในสังคมนั้นๆ ศิลปะคำนี้ภาษาไทยนำมาจากคำว่า ศิลปะ ในภาษาบาลี และตรงกับภาษาอังกฤษว่า Art คำว่า ศิลปะ

สรุป ได้ว่าศิลปะหรือศิลปะซึ่งเป็นภาษาบาลีนั้น หมายถึง ผลงานในทางศิลปะที่ถูกมนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น โดยการแสดงออกถึงของความคิดและทักษะฝีมือรวมถึงการแสดงออกในทางด้านอารมณ์ความรู้สึกของมนุษย์ได้อย่างลงตัวในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านศิลปะ

3.2 แนวคิดที่สอดคล้องกับขอบเขตทางด้านสาขาทางศิลปะในปัจจุบัน

มัช ตะติยะ (2547 : 17) ได้กล่าวถึงมนุษย์ไว้ว่า มนุษย์ต้องการความสุขเพียง 2 ด้าน ศิลปะจึงสร้างขึ้นมามีมนุษย์ด้วยกัน และได้จัดแบ่งศิลปะออกตามความต้องการของมนุษย์ไว้เป็น 2 สาขาใหญ่ๆ ดังนี้

3.2.1 วิจิตรศิลป์ (Fine Art) เป็นศิลปะที่สร้างขึ้นเพื่อตอบสนองมนุษย์ทางด้านจิตใจ และอารมณ์เป็นสำคัญ คำนึงถึงคุณค่าของผลงานเป็นหลัก เช่น คุณค่าทางความงาม ความประณีต คุณค่าทางความเชื่อ และศาสนา และคุณค่าทางสังคมวัฒนธรรมต่างๆ เป็นต้น แบ่งออกได้เป็น 6 แขนง ดังนี้

- 1) แขนงจิตรกรรม (Painting)
- 2) แขนงประติมากรรม (Sculpture)
- 3) แขนงสถาปัตยกรรม (Architecture)
- 4) แขนงดุริยางค์ศิลป์ (Music)
- 5) แขนงนาฏศิลป์ (Drama)
- 6) แขนงวรรณกรรม (Literature)

3.2.2 สาขาศิลปะประยุกต์ (Applied Art) เป็นศิลปะที่สร้างขึ้นมาเพื่อตอบสนองมนุษย์ทางด้านร่างกายเป็นสำคัญ กำนึงถึงการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการใช้สอย เช่น การออกแบบตกแต่งบ้าน เครื่องประดับ เครื่องมือเครื่องใช้ ฯลฯ ผลงานที่สร้างขึ้นจึงจำเป็นต้องเน้นประโยชน์ใช้สอยที่มนุษย์จะได้รับเป็นสำคัญ แบ่งออกได้เป็น 5 ชนิด ดังนี้

- 1) ชนิดพาณิชย์ศิลป์ (Commercial Art)
- 2) ชนิดมัณฑนศิลป์ (Decorative Art)
- 3) ชนิดอุตสาหกรรมศิลป์ (Industrial Art)
- 4) ชนิดหัตถกรรมศิลป์ (Crafts Art)
- 5) ชนิดประณีตศิลป์ (High Crafts Art)

3.3 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับความหมายของจิตรกรรม

ความหมายของจิตรกรรม ซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญหลายท่านได้ให้คำนิยามไว้ ดังนี้
 วิทย์ เทียงบูรณะธรรม (2525 : 165) ได้ให้ความหมายจิตรกรรมว่า หมายถึง ศิลปะการวาดเขียน การวาดภาพ เขียนลวดลาย รูปวาดเขียน

สุชาติ เถาทอง (2532 : 61) ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่าการเขียนภาพไม่ใช่เพียงแต่วาดรูปร่างลักษณะของภาพเท่านั้น แต่รวมถึงเทคนิคการใช้เส้น การแสดงออกถึงลักษณะของการสร้างสรรค์รูปร่างให้สัมพันธ์กับรูปด้าน และรูปลักษณะสัดส่วนพื้นที่ของการวาดภาพจึงเท่ากับสามในสี่ส่วนของจิตรกรรม เพราะการวาดภาพทำให้มีทุกอย่างคล้ายจิตรกรรมเพียงแต่การวาดภาพไม่ได้ระบายสีเหมือนกับภาพจิตรกรรมเท่านั้น และสรุป จิตรกรรม หมายถึง ภาพเขียนสี ทั้งสีเดียวและหลายสี ทั้งที่มองเห็นเป็นรูปคน วัตถุ สิ่งของ หรือที่ เรียกว่า การบันทึกภาพจากความคิด และที่มองเห็นเป็นภาพสีมีผลมาจากศิลปินแสดงความรู้สึกลงที่เรียกกิจกรรมประเภทนี้ว่าการบันทึกความรู้สึกรวมเรียกว่าจิตรกรรมทั้งสิ้น

จिरพันธ์ สมประสงค์ (2532 : 116) ได้ให้ความหมายจิตรกรรมไว้ว่า จิตรกรรมเป็นศัพท์บัญญัติเพื่อให้มีความหมายตรงกับคำว่า Painting ในภาษาอังกฤษ ซึ่งหมายถึงรูปสี ดังนั้นความหมายของจิตรกรรมจึงมีพิเศษกว่าการวาดเขียน กล่าวคือ เป็นการวาดเขียนที่ใช้สีหรือรูปภาพระบายสีนั่นเองส่วนการวาดเขียนเราหมายถึงการวาดเขียนหรือวาดเส้นซึ่งตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า (Drawing)

มัย ตะติยะ (2547 : 30) อธิบายว่าจิตรกรรมเป็นศิลปะแขนงหนึ่ง ซึ่งอยู่ในสาขาวิจิตรศิลป์งานจิตรกรรมแต่เดิมนั้นถูกจำกัดแต่เพียงแต่การถ่ายทอดเรื่องราวที่ต้องการแสดงออกลงบนพื้นระนาบโดยใช้ดินสอ และสีเป็นอุปกรณ์หลัก จึงทำให้เทคนิควิธีการอยู่ในขอบข่ายที่จำกัด

ด้วยเหตุนี้จึงได้กำหนดให้งานจิตรกรรมเป็นผลงานที่เกิดจากการขีดเขียน และระบายสี โดยถ่ายทอดลงบนพื้นผิววัสดุที่เรียบแนวระนาบ ได้แก่ ผ้าใบ กระดาษ แผ่นไม้ กระดาษอัด ผนังปูน วัสดุที่นำมาใช้อาจเป็นดินสอ ปากกา สีเทียน สีน้ำ สีฝุ่น สีน้ำมัน สีอะครีลิก ฯลฯ เครื่องมือที่ใช้เป็นสื่อประกอบมีหลายชนิดขึ้นอยู่กับลักษณะของงานและความถนัดของผู้สร้างแต่ละคน เช่น พู่กัน แปรง เกรียง ลูกกลิ้ง ฯลฯ เมื่อกระบวนการสร้างสรรค์สิ้นสุดลง ผลงานที่สำเร็จจะเรียกชื่อตามวัสดุที่ใช้ เช่น การวาดเขียน จะเรียกว่า ภาพเขียน และการระบายสีจะเรียกว่า ภาพระบายสี

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่างานจิตรกรรมนี้จะบ่งบอกถึงรายละเอียดของผลงานการสร้างสรรค์ด้วยสีเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีความหมาย คือ การวาดเขียนภาพที่ต้องใช้สีเป็นส่วนประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งในการวาดเขียนหรือในการถ่ายทอดเรื่องราวของภาพที่ก่อให้เกิดระยะของภาพคือ ระยะใกล้ ระยะกลาง ระยะไกล ส่วนการวาดเขียนนั้น หมายถึง การวาดเขียน โดยใช้เส้นดินสอดำหรือดินสอสีร่างหรือแรงเงาที่ก่อให้เกิดระยะของภาพ นั่นก็คือ ระยะใกล้ ระยะกลาง ระยะไกล ฯลฯ ดังนั้นงานจิตรกรรมการวาดเขียนภาพทิวทัศน์จึงจัดได้ว่าเป็นผลงานทางศิลปะที่มนุษย์เป็นผู้ที่สร้างสรรค์ขึ้น ซึ่งจัดอยู่ในประเภทหนึ่งของแขนงจิตรกรรม

4. สารสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

4.1 ความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นการวิจัยที่มุ่งนำหลักของวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาใช้เพื่อแก้ปัญหาในสภาพการณ์เฉพาะไม่ได้มุ่งเน้นเพื่อนำผลไปใช้กับสภาพการณ์อื่นๆ โดยทั่วไปนอกเหนือจากสภาพการณ์ที่ศึกษาเป็นการวิจัยที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในฐานะผู้ร่วมวิจัย และนำไปใช้ในการแก้ปัญหาในการทำงานจริงๆ (สมอาจ วงษ์ขมทอง, 2536 : 24) และ สิทธิณัฐ ประพุทธนิตินสาร (2545 : 21) ได้ให้ความหมาย การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมว่ากระบวนการที่ผู้คนจำนวนหนึ่งในองค์กรหรือชุมชนเข้ามาร่วมศึกษาปัญหาโดยกระทำร่วมกันกับนักวิจัยผ่านกระบวนการวิจัยตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งเสร็จสิ้นการเสนอผล และอภิปรายผลการวิจัยเป็นการเริ่มต้นของผู้ที่อยู่กับปัญหาค้นหาปัญหาที่ตนเองมีอยู่ร่วมกับนักวิชาการจึงเป็นกระบวนการที่ผู้คนในองค์กรใช้ผู้ถูกกระทำแต่เป็นผู้กระทำการที่มีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น และมีอำนาจร่วมกันในการวิจัย ลักษณะการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นการประยุกต์การวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Research) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เข้าด้วยกัน การวิจัยแบบมีส่วนร่วมทุกส่วนที่มีการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องของทุก ฝ่ายที่ร่วมกิจกรรมวิจัยในการวิเคราะห์สภาพปัญหาหรือสภาพการณ์อันใดอันหนึ่งแล้วร่วมในกระบวนการที่ตัดสินใจ และร่วม

ในกระบวนการแก้ปัญหาตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุดการวิจัย (สุภางค์ จันทวานิช, 2534 : 68) นอกจากนั้น การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมยังเป็นรูปแบบของการวิจัยที่ประชาชนผู้เป็นประชากรที่ถูกวิจัยกับบทบาทเปลี่ยนเป็นผู้ร่วมในการทำวิจัยนั่นเอง โดยการมีส่วนร่วมนี้จะต้องมีตลอดกระบวนการวิจัย นับแต่การตัดสินใจว่ามีการริเริ่มศึกษาวิจัยในชุมชนนั้นหรือไม่ การประมวลเหตุการณ์หลักสูตร และข้อมูลเพื่อกำหนดปัญหา การเลือกระบุประเด็นปัญหา การสร้างเครื่องมือ การเก็บข้อมูล วิเคราะห์และเสนอสิ่งที่ค้นพบ จนกระทั่งถึงการกระจายความรู้ที่ได้จากการวิจัยไปสู่ การลงมือปฏิบัติ (อุทัย ดุลยเกษม, 2536 : 38) ในขณะที่ อริศรา ชูชาติ (2538 : 8) ได้กล่าวว่าการมีส่วนร่วม (Participatory) เป็นความหมายในส่วนของ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่ ประชาชนสมาชิกของชุมชนกับผู้วิจัยผู้ปฏิบัติการ ได้มีส่วนแลกเปลี่ยนด้านความคิดเห็นและร่วมกัน ประเมินปัญหาความต้องการของชุมชน (need assessment) ร่วมกันในการวิเคราะห์สภาพการณ์ ปัจจุบันว่าชุมชนมีปัญหาและข้อบกพร่องในเรื่องใดบ้างแล้วร่วมกันระบุปัญหานั้นต่อจากนั้นก็มีการศึกษาหาแนวทางในการแก้ปัญหามีการสำรวจทรัพยากรของชุมชนรวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรมนุษย์ ทั้งในชุมชนเองและภายนอกชุมชน ได้แก่ องค์กร หน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่มีการวางแผนการแก้ปัญหา ดำเนินการติดตามผล และสุดท้าย คือ การประเมิน ซึ่งงานทั้งหมด เป็นการทำงานร่วมกันของทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาชิกของชุมชนที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมใน กระบวนการตัดสินใจตลอดกระบวนการ

4.2 แนวคิด และวัตถุประสงค์ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

แนวคิดของ PAR ได้ถูกพัฒนามาจากปัญหาของการพัฒนาหรือการแก้ปัญหาต่างๆ ในสังคมที่ดำเนินการมายาวนานแต่ดูเหมือนว่าปัญหาต่างๆ ในสังคมยิ่งสลับซับซ้อนยุ่งยากมากยิ่งขึ้น ในขณะที่เดียวกันปัญหาทางองค์ความรู้ที่เคยเชื่อที่เกิดจากการวิจัยที่ผูกขาด โดยนักวิจัยที่มี ทฤษฎีมีระเบียบวิธีวิจัยที่เชื่อถือได้ทางวิทยาศาสตร์กลับมีช่องว่างมากขึ้นยิ่งไปกว่านั้นคือความรู้ใน ด้านเทคโนโลยีส่วนมากจะเป็นเรื่องเฉพาะด้านก็จะแก้ปัญหาได้เฉพาะจุดและบางครั้งตัวเทคโนโลยี นั้นก็ได้สร้างปัญหาขึ้นมาอีกวนเวียนแบบนี้ตลอดไป (สิทธิรัฐ ประพุทธนิตินสาร, 2545 : 37) ส่วน ขนิษฐา กาญจนรังสี (2545 : 25) ได้สรุปแนวคิดพื้นฐานในการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมี ส่วนร่วม ดังนี้

4.2.1 การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการที่ไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่ การวิจัยเริ่มต้นจากสถานการณ์ที่เป็นจริงในขณะที่หนึ่งเคลื่อนที่ไปยังสถานการณ์ที่ควรจะเป็นในอนาคตซึ่งไม่อาจทำนายได้โดยการเคลื่อนที่ดังกล่าวเกิดขึ้นได้ทั้งจากการเปลี่ยนแปลงเองใน สถานการณ์นั้นถูกกระทบจากเหตุการณ์แวดล้อมนอกกระบวนการวิจัยและเกิดจาก

กระบวนการวิจัยรวมทั้งผู้ร่วมในการวิจัยเอง การเกิดขึ้นของการเปลี่ยนแปลงจะต้องถูกเก็บมาเป็นส่วนหนึ่งของการวิเคราะห์และตัดสินใจในการเคลื่อนไหวของกิจกรรมต่อๆ มาในกระบวนการวิจัย ดังนั้นกระบวนการวิจัยจึงต้องมีลักษณะยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้ การกำหนดเวลาอาจคลาดเคลื่อน ไม่มีความแน่นอน สภาพปัญหา แนวทางการแก้ไขปัญหา และกิจกรรมการแก้ปัญหาไม่สามารถกำหนดไว้ล่วงหน้า

4.2.2 การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมจะประสบความสำเร็จได้เมื่อนักวิจัยและผู้ที่เกี่ยวข้องมีความเชื่อว่าทุกคนมีศักยภาพ และความสามารถในการคิด และการทำงานร่วมกัน เพื่อชุมชนที่ดีขึ้น ผู้มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความสำคัญเช่นเดียวกับภูมิปัญญานักวิจัย นักวิชาการ หรือนักพัฒนา และทุกสิ่งทุกอย่างในชุมชนทั้งเรื่องของความรู้ ความชำนาญ ทรัพยากรที่มีอยู่ และจะหาได้ในอนาคตจะต้องได้รับการจัดสรรอย่างเท่าเทียมกัน

4.2.3 การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมจะต้องเริ่มจากความรู้สึกร่วมกันของคนที่มีความรู้สึกร่วมกันเกี่ยวกับปัญหาหรือความต้องการของชุมชนแล้วเคลื่อนสู่การสร้างความเข้าใจ และการกระทำที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตนเองและชุมชนทั้งในมิติของปัญหา จิตใจ และกายภาพ

4.2.4 กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและไม่สิ้นสุดในวงจรแต่เป็นการเริ่มเพื่อนำไปสู่วงจรใหม่ ซึ่งเป็นวงจรของการแสวงหาความรู้ และการกระทำ โดยวงจรนี้จะดำรงอยู่ และดำเนินต่อไปได้ตราบเท่าที่คนในชุมชนยังสามารถมีส่วนร่วมกันวิจัยอยู่ได้

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมนี้มีเป้าหมายการส่งเสริมให้คนในชุมชนได้เรียนรู้ได้พัฒนาตนเองในการนำไปสู่การพัฒนาชุมชน และสังคมซึ่งสามารถจำแนกวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1) เพื่อปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชนได้ตระหนักในปัญหาของตนเอง และเกิดความตระหนักในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหของตนเอง และชุมชน

2) เพื่อดำเนินการวิจัยโดยเน้นการวิเคราะห์ การเก็บรวบรวม การวิเคราะห์อย่างเป็นวิทยาศาสตร์ เพื่อช่วยในการตัดสินใจกำหนดปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหารวมทั้งดำเนินการแก้ไขปัญหาคด้วยตนเองโดยอาจร่วมกับองค์กรและหน่วยงานต่างๆ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องนั้นๆ

3) เพื่อร่วมกับชุมชนในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง

4) เพื่อส่งเสริมการรวมกลุ่มและการทำงานร่วมกันในการแก้ไขปัญห และพัฒนาชุมชนอีกทั้งผลักดันให้กิจกรรมทั้งหมดดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง

มณฑนา พิพัฒน์เพ็ญ (2540 : 139-154) ได้กล่าวถึง แนวคิดของการมีส่วนร่วม และกระบวนการถ่ายทอดความรู้ของปราชญ์ชาวบ้านในกาสอนดนตรีพื้นบ้านของโรงเรียน ประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ซึ่งผลของการศึกษาพบว่า โรงเรียน ประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลาเชิญปราชญ์ชาวบ้านด้านดนตรี ประกอบการแสดงโนราเข้ามามีส่วนร่วมจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมากที่สุด รวมถึงปราชญ์ ชาวบ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมโดยการวางแผนในลักษณะของการเป็นกรรมการการศึกษาของ โรงเรียน การวางแผนจัดการเรียนการสอนร่วมกับครูวิชาดนตรีและการเป็นวิทยากรในการมีส่วน ร่วมระหว่างครู ผู้บริหาร โรงเรียน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและในกระบวนการถ่ายทอด ความรู้ของปราชญ์ชาวบ้านนั้น ได้ถ่ายทอดความรู้โดยการบอกเล่าในลักษณะของการอธิบาย แนะนำ และการสาธิตการแสดง การทำให้อุและทำให้เข้าร่วมการแสดงในลักษณะของการนำ นักเรียนไปร่วมแสดงดนตรีพื้นบ้านในงานต่างๆ

อนันต์ หวะสุวรรณ (2545 : 87-97) ได้กล่าวถึง แนวคิดของการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกระบวนการวางแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน ประถมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งผลของการศึกษาพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมี ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนเป็นรายด้าน และตามขนาดโรงเรียน และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการ วางแผนพัฒนาการศึกษาของ โรงเรียน ประถมศึกษา จำแนกตามประเภทของกรรมการพบว่า กรรมการกลุ่มผู้แทนผู้ปกครองและผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนองค์กรชุมชนและผู้แทนองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นมีความคิดเห็นแตกต่างจากกลุ่มผู้แทนครูและผู้บริหารรวมถึงข้อมูลสารสนเทศไม่เป็น ปัจจุบัน และไม่เป็นระบบเป็นปัญหาที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเห็นว่าอยู่ในระดับมาก

ลักขณา อาคุณชาดา (2545 : 81-99) ได้กล่าวถึงแนวคิดของปัจจัยที่มีผลต่อการมี ส่วนร่วมของประชาชนใน โครงการป่าพื้นบ้านอาหารชุมชนในจังหวัดนราธิวาส ซึ่งผลของ การศึกษาพบว่าประชาชนในจังหวัดนราธิวาสมีส่วนร่วมในโครงการป่าพื้นบ้านอาหารชุมชน โดย มีรายด้าน 4 ด้าน คือ ด้านค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การวางแผนตัดสินใจแก้ไขปัญหา การ ปฏิบัติกิจกรรมตามโครงการ การติดตามประเมินผลโดยโครงการอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งปัจจัยที่มี ความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการป่าพื้นบ้านอาหารชุมชนในจังหวัดนราธิวาส โดยรวม ได้แก่ การเป็นผู้นำกลุ่ม การเป็นสมาชิกกลุ่ม การได้รับการฝึกอบรม และการคาดหวัง ผลประโยชน์ที่จะได้รับ

4.3 หลักการและวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

หลักการและวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมได้พัฒนามาจากหลายฐานทฤษฎีทางสังคม โดยเฉพาะแนวโน้มนิยมในสาขามานุษยวิทยาเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในจุดเริ่มต้นของการวิจัยอย่างมีส่วนร่วมเพราะวิชามานุษยวิทยาเป็นหนึ่งในไม่กี่สาขาของสังคมศาสตร์ที่ใช้วิธีการศึกษาแบบเจาะลึกในชุมชนและการวิจัยอย่างมีส่วนร่วมก็ใช้วิธีเหล่านี้ไปตลอดกระบวนการวิจัย (พันธุทิพย์ รามสูต, 2545 : 5) อมรา พงศาพิชญ์ (2529 : 19-20) กล่าวว่า PAR เป็นการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับชุมชนที่พัฒนาจากการใช้เทคนิคจัดเก็บข้อมูล โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ที่นักมานุษยวิทยามักจะใช้ โดยการเข้าไปอยู่อาศัยอยู่ในชุมชนสังเกตพฤติกรรมในขณะร่วมกิจกรรมโดยทำตัวเป็นสมาชิกคนหนึ่งของชุมชนที่ทำการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยเน้นการให้ความสำคัญกับข้อมูลและความคิดของกลุ่มเป้าหมายและมีการจัดเก็บข้อมูลแบบสื่อสารสองทาง (Two-way Communication) ในลักษณะการแลกเปลี่ยนข่าวสารกันจากการสนทนาแลกเปลี่ยนมาตรฐานใดๆ (Standard Design) การรวบรวมข้อมูลจึงสามารถใช้ได้หลายรูปแบบ (โกวิทย์ กระจ่าง, 2533 : 43) ซึ่งวิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพในภาคสนามของมานุษยวิทยามีเทคนิคการศึกษาที่เน้นการสังเกต การสัมภาษณ์ การจดบันทึกข้อมูล ซึ่งทั้งหมดนี้รวมเรียกกันว่า การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant design) ซึ่งเป็นการสังเกต โดยเข้าไปใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนนั้น ลักษณะเด่นของการศึกษาชุมชนของนักมานุษยวิทยานี้ มีผลดีตรงช่วยให้เข้าใจคนที่ถูกศึกษาเป็นอย่างดี ทั้งนี้ความเข้าใจที่รวมความเห็นใจ พร้อมทั้งจะช่วยเหลือวิธีการศึกษาของนักมานุษยวิทยาจึงถูกนำมาประยุกต์ใช้ในงานพัฒนาอยู่เสมอ (อมรา พงศาพิชญ์, 2529 : 23)

ดังนั้น กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ควรยึดหลักสำคัญ ดังนี้ (พันธุทิพย์ รามสูต, 2540 : 33-34) ให้ความสำคัญและเคารพต่อภูมิความรู้ของชาวบ้าน โดยการยอมรับว่าความรู้พื้นบ้านตลอดจนระบบการสร้างความรู้และกำเนิดความรู้ในวิธีอื่นๆที่แตกต่างไปจากของนักวิชาการ ยังเป็นสิ่งที่มีปฏิบัติ และยอมรับกันแพร่หลายหมู่คนชาวบ้าน คนยากจน เพื่อเป็นหนทางแก้ปัญหาในการดำรงชีวิตของเขาปรับปรุงความสามารถ และศักยภาพของชาวบ้าน ด้วยการส่งเสริม ยกย่อง และพัฒนาความเชื่อมั่นในตัวของเขาให้สามารถจะวิเคราะห์ และสังเคราะห์สถานการณ์ ปัญหาของเขาเอง ซึ่งเป็นการนำเอาศักยภาพเหล่านี้มาใช้ประโยชน์แทนที่จะเมินเฉยละเลยหรือเหยียดหยามว่าเป็นสิ่งไร้คุณค่าเช่นเคยปฏิบัติมาให้ความรู้ที่เหมาะสมแก่ชาวบ้านและคนยากจน โดยให้สามารถได้รับความรู้ที่เกิดขึ้นในระบบสังคมของเขาและสามารถที่จะทำความเข้าใจแปลความหมายตลอดจนนำไปใช้ได้เหมาะสมในบริบทของชาวบ้าน โดยการวิจัยแบบมีส่วนร่วมจะช่วยเปิดเผยให้เห็นคำถามที่ตรงปัญหาของชาวบ้านปลดปล่อยความคิด ซึ่งการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมจะช่วยทำให้ชาวบ้าน และคนยากจนสามารถใช้ความคิดเห็นของตนเองอย่างเสรีใน

การมองสภาพการณ์ และปัญหาของตนเองสามารถใช้วิจารณ์ญาณ การวิเคราะห์ ตรวจสอบสภาพ
เท็จจริงต่างๆ สามารถยื่นหยัดต่อต้านพลังอิทธิพลจากภายนอกหรือจากอำนาจกดขี่ของผู้มีอำนาจ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research - PAR) จึงเป็น
การวิจัยในลักษณะที่มุ่งสร้างความสำนึกและความตระหนักของกลุ่มเป้าหมายให้มีส่วนร่วมใน
กิจกรรมต่างๆ ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนหรือองค์กร โดยใช้กลุ่มเป้าหมายได้มีส่วนร่วมรับรู้และ
เรียนรู้เรื่องต่างๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัวได้ตื่นตัวถึงความจำเป็นที่จะต้องกระทำ และพร้อมที่จะร่วมรับรู้
ผลงานวิจัยนั้นๆ ด้วย ในขณะเดียวกัน อมรา พงศาพิชญ์ (2529 : 25-26) ก็ได้เสนอกลวิธีหลักของ
การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมี ดังนี้

4.3.1 เน้นการเข้าหาชุมชนโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับชาวบ้าน การศึกษา
ปัญหา และความต้องการเป็นการช่วยวิเคราะห์สภาพปัจจุบันว่ามีข้อบกพร่องที่ใดบ้างเรื่องอะไร
นอกเหนือจากศึกษาชุมชนแล้วถ้าจะมีการแก้ไขให้ได้ผลก็ควรมีการสำรวจทรัพยากรในชุมชนซึ่ง
จะรวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรมนุษย์ บริการของหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ทั้งภาครัฐ และ
เอกชนด้วย

4.3.2 เน้นการหาแนวทางการแก้ไขปัญหา โดยประชาชนมีส่วนร่วมวิเคราะห์ปัญหา
ชุมชนและดูว่าทรัพยากรท้องถิ่นมีอะไรบ้างที่จะนำไปสู่วิธีการแก้ไขเป็นการพยายามประยุกต์ข้อมูล
เรื่องปัญหาและทรัพยากรท้องถิ่นดูว่าอย่างไรจึงจะนำทรัพยากรท้องถิ่นมาแก้ปัญหาได้จะต้อง
มองทุกแง่ทุกมุม

4.3.3 เน้นการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคัดเลือกโครงการเพื่อนำไปปฏิบัติถ้ามี
ปัญหาหลายเรื่องและมีแนวทางแก้ไขปัญหาโดยใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นที่ได้หลายวิธีจะต้องมีการ
พิจารณากันว่า ปัญหาเรื่องใดเร่งด่วนกว่า และวิธีการแก้ไขปัญหาคด้วยวิธีใดจึงจะเหมาะสมกว่ากัน
การพิจารณาเรื่องความเหมาะสมของโครงการในการนำไปปฏิบัติอาจต้องพิจารณาเชิง
เศรษฐศาสตร์แง่ของความคุ้มทุนนอกจากนี้ต้องพิจารณาความเหมาะสมกับพื้นที่วัฒนธรรมพื้นบ้าน
เดิม ฯลฯ

4.3.4 เน้นให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการดำเนินการแก้ไขปัญหา และสามารถทำต่อไป
หลังจากนักวิจัยได้ออกจากพื้นที่แล้ว วิธีการที่จะทำงานให้เดินต่อไปตลอด คือ การหาคนในหมู
บ้านเป็นแกนนำในการทำงานตั้งแต่ต้น และเพื่อให้แกนนำหมู่บ้านสามารถทำงานต่อไปควรมี
เครื่องมือหรืออุปกรณ์ เพื่อช่วยส่งเสริมในการสื่อสารข้อมูลแก่ชาวบ้านต่อไปในทางปฏิบัติ

สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้สร้างรูปแบบการจัดการศึกษานบน
พื้นฐานที่สอดคล้องกับศักยภาพของชุมชนกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนวัดท่านบดงหนผลการวิจัยพบว่า
กระบวนการสร้างหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นมี 4 ขั้นตอน คือ

การตั้งคณะทำงานสร้างหลักสูตรสถานศึกษา การค้นหาศักยภาพชุมชน กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และการประเมินกระบวนการสร้างหลักสูตรสถานศึกษาชุมชนและสถานศึกษามีความสัมพันธ์ที่เท่าเทียม และเสมอภาคกัน

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมีการประยุกต์ข้อมูลที่ได้เพื่อหาทางแก้ปัญหาและทำกิจกรรมไปพร้อมๆ กัน อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์ และคณะ (2542 : 13-16) ได้สรุปขั้นตอนสำคัญไว้ ดังนี้

1) การพิจารณาหาปัญหา โดยอาศัยความเข้าใจในคุณค่า ค่านิยม วัฒนธรรม และบรรทัดฐานในการประพฤติปฏิบัติของชาวบ้านหรือกลุ่มเป้าหมายอาจจะใช้วิธีการอภิปรายกลุ่ม การทัศนศึกษา การเยี่ยมชมงานต่างพื้นที่ การปรึกษาหารือกับผู้ชำนาญการ การทดสอบการทดลอง ตลอดจนการศึกษาจากสื่อประเภทต่างๆ เช่น เอกสาร และวีดิทัศน์ เป็นต้น

2) การเลือกวิธีการและออกแบบการวิจัย โดยเลือกปัญหาและวิธีการวิจัยที่เหมาะสม ผ่านการใช้กระบวนการกลุ่มแบบไม่ชี้นำและให้กลุ่มเป้าหมายหรือชาวบ้านได้มีส่วนในการออกแบบการวิจัยโดยเฉพาะเครื่องมือในรูปแบบแบบสอบถามประเด็นคำถามการอภิปรายกลุ่ม ประเด็นการสังเกตหรือสัมภาษณ์ เป็นต้น

3) การจัดเก็บและรวบรวมหลังจากมีการทดสอบ และปรับปรุงเครื่องมือวิจัยในสนามแล้วมีการดำเนินการดังนี้

4) สภาพปัจจุบัน โดยอาศัยความร่วมมือ และเรียนรู้กันระหว่างชาวบ้านกับนักวิจัยซึ่งเป็นการสร้างความตระหนัก และเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

5) การศึกษาสถานการณ์ที่คาดหวังภายใต้ประเด็นที่ทำไว้ในกรณีผู้วิจัยควรเข้าใจว่า ข้อมูลแต่ละเรื่องสามารถพิจารณาได้หลายมุมมองการค้นสรุพอาจจะทำให้เกิดความผิดพลาด

6) การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งสภาพปัจจุบันและที่คาดหวังจำเป็นที่จะต้องอาศัยข้อมูลหลากหลายและการคัดเลือกข้อมูลที่เหมาะสมกลุ่มเป้าหมายต้องใช้ความคิดความรู้สึก ประสบการณ์ และอาจจะต้องหาข้อมูลเพิ่มเติม

7) การรายงาน และการนำเสนออาจเป็นรูปเอกสารประชุมชี้แจงแผนภูมิฝาผนังหรือออกรายการวิทยุในชุมชนเพื่อให้ทุกคนที่จะได้รับผลกระทบจากโครงการได้มีส่วนร่วมรับรู้และวิเคราะห์หรือวิจารณ์อย่างต่อเนื่อง

8) การวางแผนอย่างมีส่วนร่วม หลังจากนำเสนอผลการวิเคราะห์ผลการวิจัยแล้วกลุ่มนักวิจัยจำเป็นต้องมีความเห็นสอดคล้องกันเพื่อนำไปสู่การวางแผนอย่างมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

- 8.1) การจำแนกปัญหา
- 8.2) กำหนดวัตถุประสงค์
- 8.3) กำหนดทรัพยากร
- 8.4) เตรียมแผนปฏิบัติ
- 8.5) วางแผนงบประมาณ

9) การจัดการและดำเนินการโดยช่วยให้กลุ่มเป้าหมายมีทักษะในการจัดการ และเกิดการตื่นตัว มีความตระหนัก และแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี ดังนั้น กลุ่มเป้าหมายต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีแรงบันดาลใจความสามารถ และความพร้อมที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและยอมรับการเปลี่ยนนั้นๆ ลดแรงต่อต้านหรือ ไม่มีแรงต่อต้านต่อสิ่งที่กลุ่มเป้าหมายได้ตัดสินใจ และมีส่วนดำเนินการที่สอดคล้องกับความต้องการและปัญหา มี 5 ขั้นตอน คือ

- 9.1) ศึกษาแผนและเตรียมขั้นตอนการปฏิบัติ
- 9.2) ดำเนินการในภาคปฏิบัติ
- 9.3) ติดตามและทบทวนการปฏิบัติงาน
- 9.4) แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นขณะปฏิบัติงาน
- 9.5) จัดการผลผลิตและแบ่งสรรผลประโยชน์

10) การติดตามและประเมินผลอย่างมีส่วนร่วมที่กลุ่มเป้าหมายมีส่วนที่จะให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างต่อเนื่องว่ากิจกรรมนั้นๆ เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยครอบคลุมทุกกระบวนการ เช่น กระบวนการทำงานกิจกรรมของผู้ที่เกี่ยวข้องความก้าวหน้าที่เกิดขึ้นทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพ ปัจจัยป้อนที่ใช้ และจำเป็นปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน การติดตามและประเมินผลแบบมีส่วนร่วมมี 5 ขั้นตอน คือ

- 10.1) การกำหนดปัญหาจัดระบบและจัดลำดับความสำคัญของเรื่องที่ติดตามและประเมินผล
- 10.2) การสร้างตัวชี้วัดที่บอกถึงความเปลี่ยนแปลงตามจุดประสงค์ของโครงการ เช่น ตัวชี้วัดทางสังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ เป็นต้น
- 10.3) การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล และการแบ่งความรับผิดชอบ
- 10.4) การรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอข้อมูล
- 10.5) การรายงานและเผยแพร่

4.4 บทบาทของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมนั้นผู้มีส่วนร่วมสามารถแสดงบทบาทของตนเองโดยแบ่งออกเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้ (พศิน แดงจาง, 2538 : 14-15)

4.4.1 การเรียนรู้ร่วมกันเป็นช่วงแรกของการทำงาน และเป็นการพบปะหารือแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลต่อกันนับเป็นการเริ่มเปิดพรหมแดนมิตรภาพ

4.4.2 การสร้างเงื่อนไขร่วมกันระหว่างชุมชน ชาวบ้าน และนักวิจัย โดยนักวิจัยอาจสร้างการประชุมฝึกรอบรม การศึกษาดูงาน ส่วนชาวบ้านอาจตั้งวงนิทนาให้ข่าวลือ เป็นการทดสอบจิตใจกัน

4.4.3 วิเคราะห์บทบาทของแต่ละฝ่ายตลอดเวลาว่าใครมีความถนัดด้านใด

4.4.4 เมื่อแต่ละฝ่ายเริ่มเห็นคุณค่าของกันและกันแล้วเริ่มหาแนวทางร่วมกัน

4.4.5 มีการกำหนดกิจกรรมร่วมกัน และดำเนินกิจกรรมที่กำหนด

4.4.6 เผยแพร่ขยายความร่วมมือการทำงานจากหมู่บ้านหนึ่งไปอีกหมู่บ้านหนึ่ง

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าบทบาทของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมแต่ละฝ่ายต่างก็มีบทบาทและมีความสำคัญเท่าเทียมกันและทุกฝ่ายต่างก็รู้จักหน้าที่ของตนเองด้วยความเข้าใจกันดีแล้วย่อมนำผลให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชน

5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และศึกษาแนวทางในการส่งเสริมศักยภาพด้านศิลปะที่สอดคล้องกับความต้องการระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ โดยในการวิจัยครั้งนี้ได้ประยุกต์ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research - PAR) มาใช้ในการศึกษาเนื่องเพราะในการพัฒนาศักยภาพทางด้านศิลปะของผู้เรียนจำเป็นต้องมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมอันเป็นรากฐานสำคัญที่จะนำไปสู่การค้นหาแนวทาง เพื่อทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการทำความเข้าใจถึงปัญหาพร้อมกับหาทางออกร่วมกันในการแก้ไขปัญหของทั้ง 3 ฝ่ายร่วมกันอย่างเท่าเทียม คือ ผู้วิจัย สถานศึกษา และสถานประกอบการโดยร่วมมือกัน เพื่อค้นหาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขางานจิตรศิลป์ สาขาวิชาศิลปกรรม แขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ ซึ่งผู้เรียนสามารถที่จะนำทักษะความรู้ความสามารถที่ได้ไปใช้เพื่อการศึกษาต่อหรือเป็นการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนที่จะเข้ารับการทำงานและ

ผู้เรียนสามารถนำทักษะความรู้ความสามารถที่ได้รับ ไปประกอบอาชีพได้ตรงตามความต้องการ ร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการด้านศิลปะเพื่อผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ใน สังคมปัจจุบันได้อย่างมีความสุข ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

การวิเคราะห์กระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการในการ พัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

เป็นการวิเคราะห์เพื่อชี้ให้เห็นกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษากับสถาน ประกอบการในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เป็น อย่างไร มีเงื่อนไขเกี่ยวกับสถานศึกษาและเงื่อนไขเกี่ยวกับสถานประกอบการใดบ้างที่มีส่วนสำคัญ ต่อกระบวนการมีส่วนร่วมนี้ และศึกษาเพื่อชี้ให้เห็นว่าสถานศึกษากับสถานประกอบการได้ กำหนดเป้าหมายของการมีส่วนร่วมไว้อย่างไร โดยศึกษาจากระบบความสัมพันธ์ที่สถานศึกษาและ สถานประกอบการได้กำหนดขึ้นอันเป็นระบบความสัมพันธ์ ซึ่งมีได้ถูกจำกัดหรือกำหนดขอบเขต ภายใต้แบบแผนการเรียนรู้เพียงแบบแผนใดแบบแผนหนึ่งหากแต่เป็นระบบความสัมพันธ์ที่มีความ สอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ และสามารถปรับเปลี่ยนตามปรากฏการณ์ทางสังคม ทั้งนี้ อัน จะนำไปสู่การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการในการพัฒนาศักยภาพด้าน ศิลปะของผู้เรียน

การวิเคราะห์แนวทางในการส่งเสริมศักยภาพด้านศิลปะที่สอดคล้องกับความต้องการ ระหว่างสถานศึกษา และสถานประกอบการ

เป็นการวิเคราะห์เพื่อชี้ให้เห็นว่าแนวทางของการส่งเสริมศักยภาพด้านศิลปะที่ สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาและสถานประกอบการเป็นอย่างไร มีเงื่อนไข และ กระบวนการในการสร้างหรือกำหนดแนวทางดังกล่าวอย่างไร โดยศึกษาจากการเรียนรู้ ปรากฏการณ์ทางสังคม ร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ เพื่อการกำหนด แนวทางโอกาส และทางเลือกในการส่งเสริมศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียนในหลากหลายมิติ